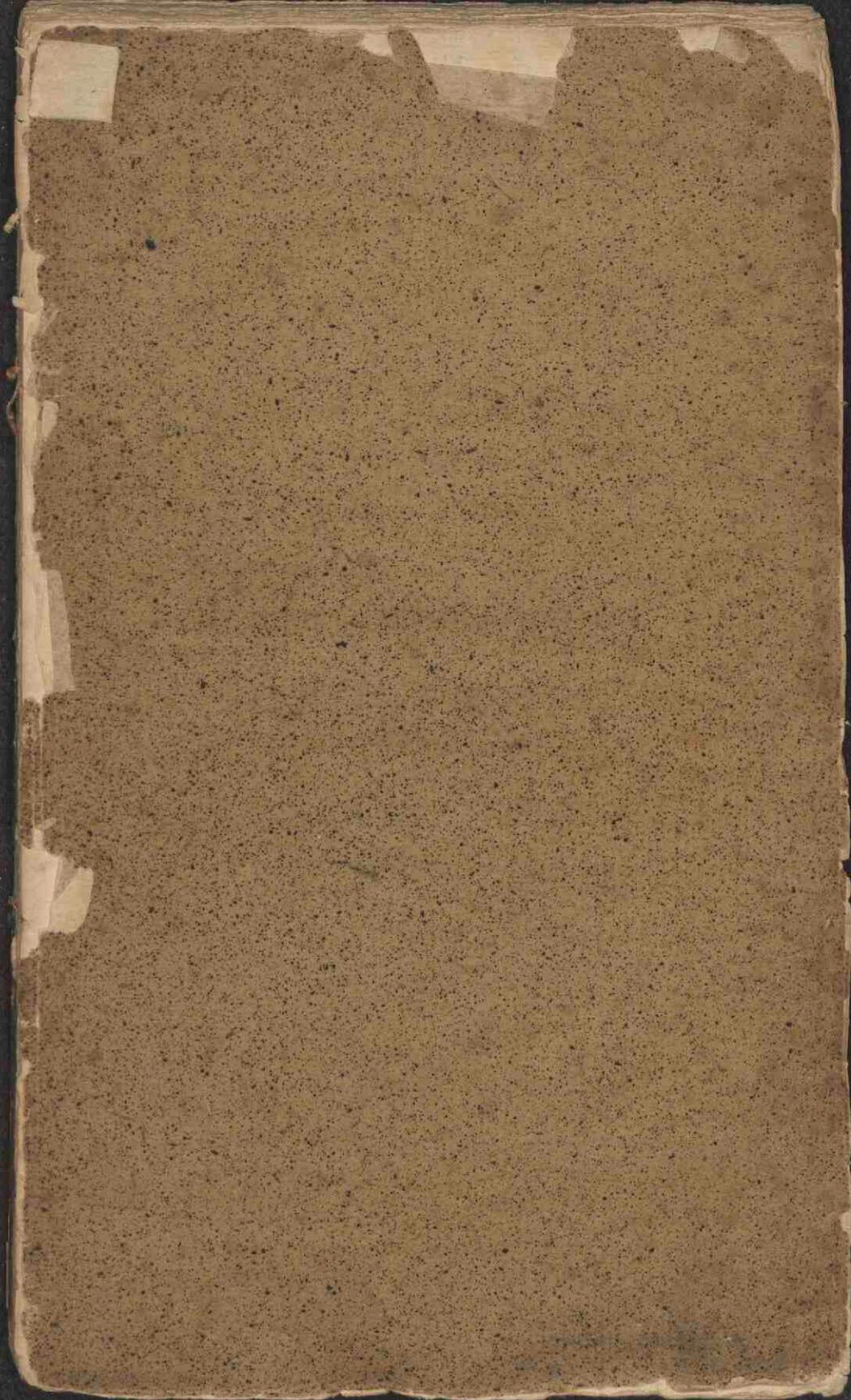
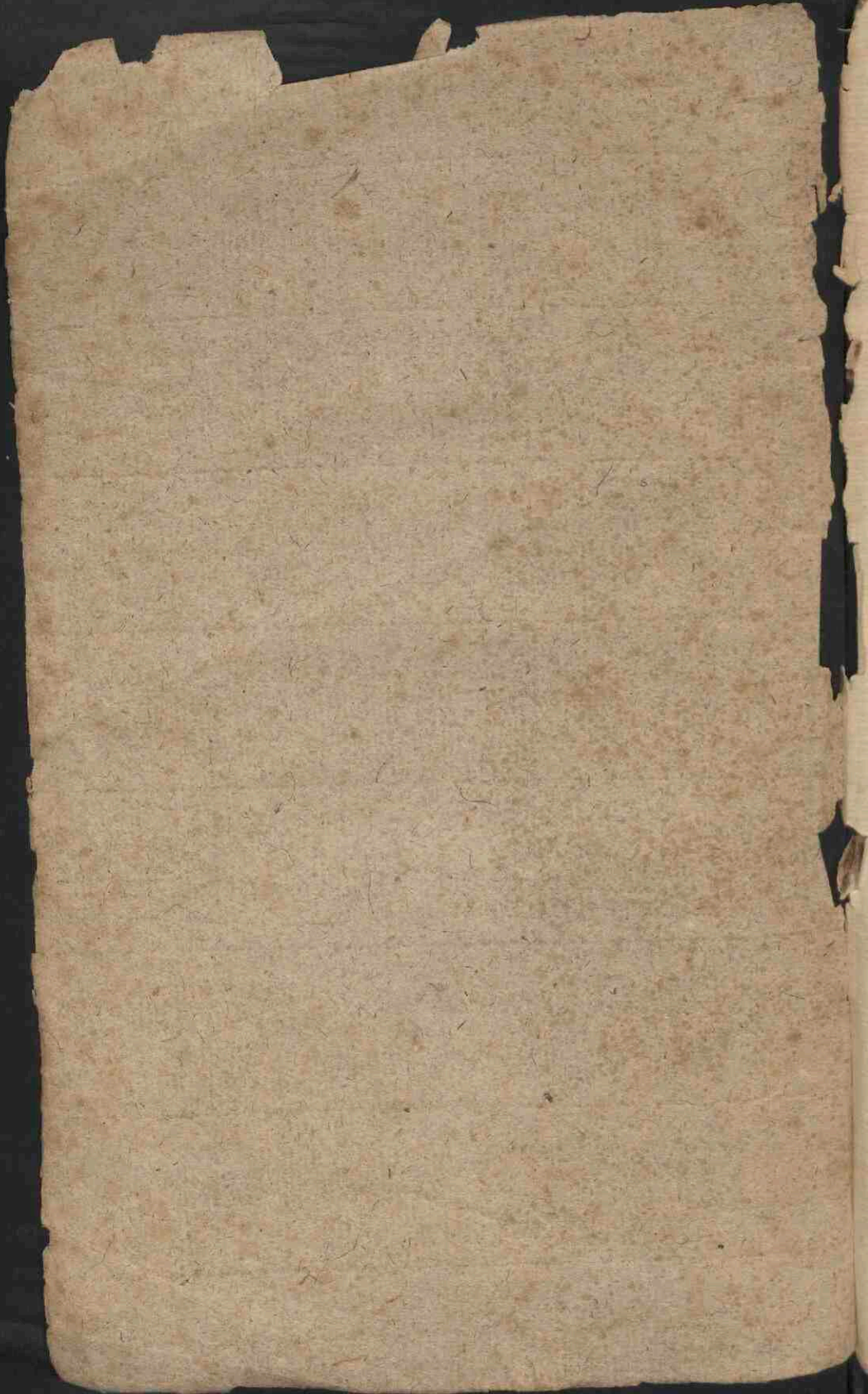

**Redevoeringen en dichtstukken, ter viering der plegtige
inwijding van de Hoogeschool te Utrecht op den 6 november,
1815 : bij hare nieuwe inrigting, uitbreiding en opluistering
door zijne majesteit den koning der Nederlanden.**

<https://hdl.handle.net/1874/358790>

REDEVOERINGEN

EN

DICHTSTUKKEN.

EDENVORLINDEN

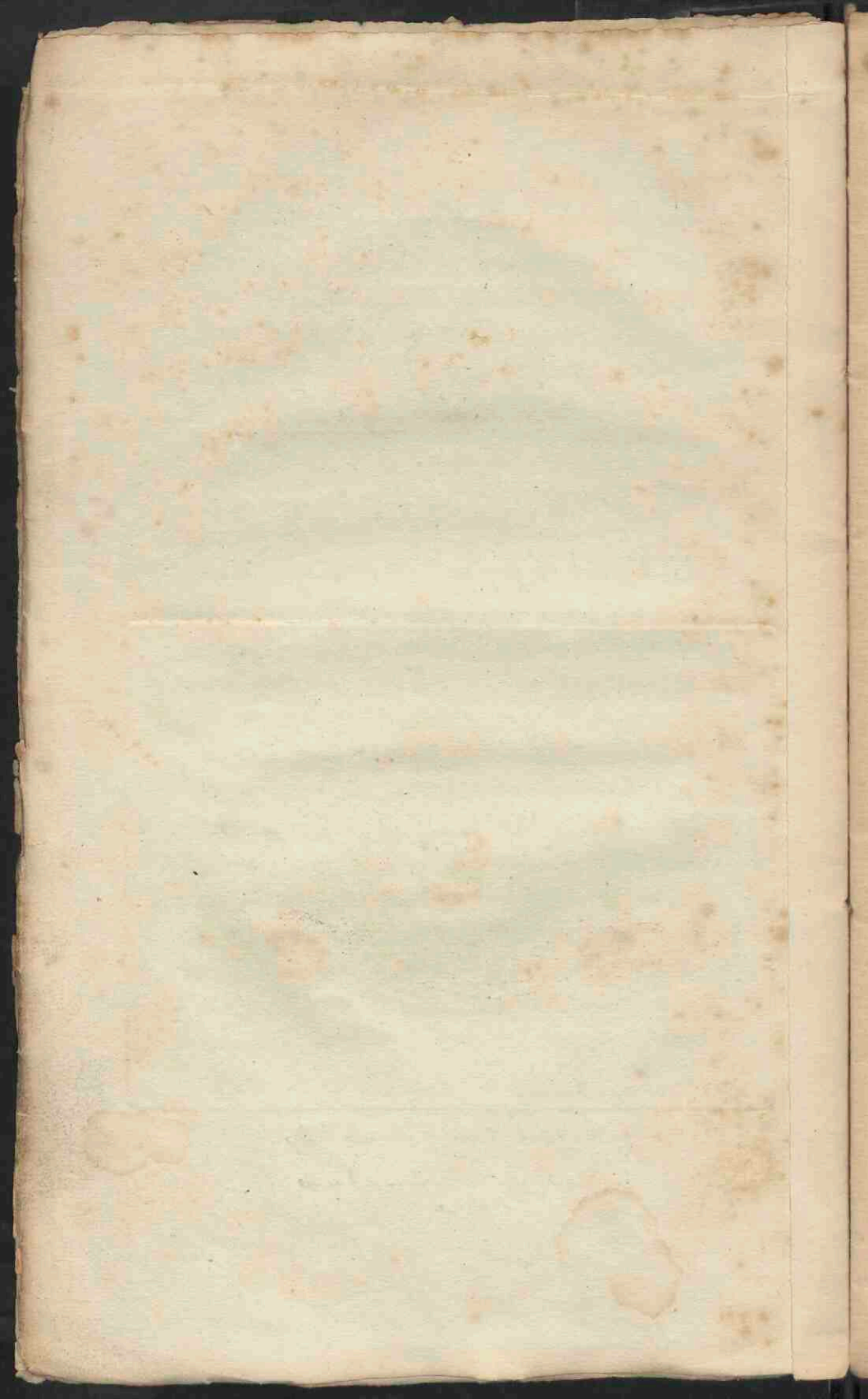
22

DICHTSTÜCKEN

REDEVOERINGEN
 EN
 DICHTSTUKKEN,
 TER VIERINGE DER
 PLEGTIGE INWIJDING
 VAN DE
 HOOGESCHOOL TE UTRECHT,
 op den 6 November, 1815.
 BIJ HARE
 NIEUWE INRICHTING,
 UITBREIDING EN OPLUISTERING,
 DOOR
 ZIJNE MAJESTEIT
 DEN KONING DER NEDERLANDEN.

TE UTRECHT, BIJ
 O. J. VAN PADDENBURG,
 EN
 J. VAN SCHOONHOVEN.
 1815.

V O O R B E R I G T.

De hierna volgende redevoeringen werden uitgesproken, toen de Utrechtsche Hoogeschool, op eenen meer uitgebreiden voet, den 6 November, 1815. plegtig werd ingewijd. Deze Hoogeschool was opgericht, in den jare 1636, door de Regering der Stad Utrecht, volgens Octrooi, door de Staten 's Lands van Utrecht verleend, en zulks in plaats van eene Illustre School, welke reeds twee jaren vroeger bestond. Van dien tijd af had zij gebloeid, onder het opzigt en door de zorg der Stedelijke Regering, die tevens in de kosten van onderhoud moest voorzien, uit Stads middelen te vinden. Te midden der burgertwisten van de jaren 1786 en 1787, te midden der rampen, welke sedert 1795 over Land en Stad kwamen, had de Hoogeschool haren roem en bloei behouden. Doch toen, in 1810, deze Gewesten niet langer bestand waren tegen den

stroom van overheersching, welke zich destijds, uit Frankrijk, over het grootste deel van het vaste land van Europa, verspreidde, en het vonnis der inlijving daár was, toen moest deze Hoog-school weldra ondervinden, hoe onyereenbaar dwingelandij is met wetenschappelijke verlichting.

In plaats van eene Universteit, waar de wetenschappen, in derzelver geheelen omvang, aan volwasfenen geleerd wierden, moest alhier worden opgerigt eene zogenoemde école secondaire, of school, in welke men aan kinderen, nadat zij hebben leeren lezen, het eerste onderwijs geeft. Insgelijks werd bevolen, dat hier zoude komen een Lycée, of Latijnsche school, in den franschen smaak. Deze beschikkingen werden, als gunstbewijzen en weldaden, aangerekend. Men weet waarlijk niet, of men zich meer verwonderen moet over de onkunde, dan wel over de onbeschaamdheid, waarmede zoodanige bepalingen werden gemaakt, voor een Land, en eene Stad, waar de inrigtingen tot onderwijs, in alle vakken en voor alle standen, zoo menigvuldig en goed waren. Het is onnoodig te zeggen, hoe zeer deze bepalingen eene algemeene en diepe yeront-

waar-

waardiging verwekten, voornamelijk bij de ingezetenen van Utrecht. Gelukkig echter zijn zij nimmer geheelijk ten uitvoer gebragt, en heeft de Hogeschool nooit opgehouden te bestaan, schoon dit bestaan langen tijd zeer waggelend en wisselvallig was. Dank zij hiervoor toegebragt aan de Stedelijke Regering, die niet opgehouden heeft de belangen der Hogeschool voortestaan; dank ook aan de Hoogleeraren, wier ijverige pogingen tot derzelve instandhouding niet vruchteloos waren; doch gedankt zij vooral de goede Voorzienigheid, die de groote gebeurtenissen in Europa zoo bestuurde, dat Frankrijks heerschappij vernietigd, en ons Vaderland weder herboren werd! Nu mogt men zich verheugen in eenen anderen Vorst, te midden onzes Volks geboren en opgevoed, en aan wiens voorouderen het Vaderland zoo vele voordeelen te danken had. Nu zag men al aansionds andere beginselen van regering doorstralen. Het doel was niet meer het willekeurigste oppergezag van den Vorst, maar het grootste welzijn van de ingezetenen. Weldra zag men dan ook den Vorst Zijne aandacht vestigen op

het hooger onderwijs, als het ware middel om beschaving en verlichting te verspreiden; men zag Hem den raad inroepen der kundigste mannen, om de Scholen, voor dit onderwijs geschikt, op den besten voet interigten. Ook Utrechts Hoogeschool kreeg al spoedig de verzekering van haar voortdurend bestaan. En, zoodra was niet de vertraging uit den weg geruimd, welke eene poging, om op nieuws de dwingelandij in Europa te vestigen, had aangebragt, of 's Konings Besluit, van den 2. Augustus 1815, omtrent de organisatie van het hooger onderwijs, vervulde den wensch van alle weldenkenden, en opende, ook voor de Hoogeschool van Utrecht, een nieuw tijdperk van luister. Het is hier de plaats niet, om de heilzame strekking van dit besluit te doen kennen; zij is ontvouwd in de hierna volgende redevoeringen. Doch het gezegde is genoegzaam, om te doen begrijpen, met welke deelneming en geestdrift de dag is gevierd, van den 6. November 1815, op welken de Hoogeschool, naar de nieuwe inrigting, plegtig is ingewijd. Een kort bericht, van het voorgevallene op dezen dag, zal

den

den lezereu niet onaangenaam zijn, en strekken kunnen, om te doen zien, in welk verband de Redevoeringen tot elkander staan.

Op den dag vóór de plegtigheid, bij gelegenheid van de eerste akademische Leerrede in de Janskerk uitgesproken, nam de Heer Prof. G. VAN OORDT, uit 1 Kon. VIII: 56^a, 57, 58^a (*), aanleiding, om de vergadering, in welke zich bijna alle de Profesoren bevonden, ook die tot het hervormde kerk-genootschap niet behooren, optewekken tot een godsdienstig deelnemen aan het feest van den volgenden dag: waarna Hij de belangen der Hoogeschool en het welgelukken van de aanstaande plegtigheid, in een opzettelijk dankgebed, den Allerhoogsten aanbeval.

De plegtigheid der inwijding had plaats in de Domskerk, die hiertoe het geschiktste was voorgekomen, wegens derzelve ruimte, zijnde
het

(*) Geloofd zij de HEERE, die zijnen volke Israëls ruste gegeven heeft, naar alles, dat Hij gesproken heeft! — De HEERE onze God zij met ons, gelijk als Hij geweest is met onze Vadersen! Hij verlate ons niet en begeve ons niet: neigende tot Hem ons hart!

V O O R B E R I G T.

het gewoon akademisch auditorium te bekrompen, om het groot aantal van aanschouwers bij deze gelegenheid te bevatten. In deze kerk was, door middel van een planken afscheidsel, het voorste gedeelte van het ruim, in hetwelk de voornaamste banken zijn, van het overige afgezonderd; en, terwijl tot het laatste gedeelte de toegang aan een ieder was vrijgelaten, waren, in het voorste gedeelte, bijzondere zitplaatsen ingerigt, voor de verschillende autoriteiten, zoo civiele als militaire, gelijk mede voor een groot aantal Dames. In het midden van dit gedeelte, waren de zitplaatsen van Curatoren, Hoogleeraren en Studenten, terwijl eene plaats voor het Orchest, ter zijde onder het Orgel, was ingeruimd.

Bij het begin der plegtigheid, des morgens vóór tien uur, waren de Curatoren, benevens de Profesoren en de Studenten, wier aantal veel grooter was, dan men in de gegevene omstandigheden had kunnen verwachten, in de Senaatkamer en het akademisch Auditorium, vergaderd, en begaven zich van daar, in statigen oprocht, door eenige straten der Stad, naar de Domskerk,

kerk, waar zij, bij het inkomen, ontvangen werden door eene keurige muziek, zoo van het orgel, als van het wel zamengestelde orkest. In de kerk bevonden zich reeds de verschullende, zoo civiele als militaire autoriteiten: de Heer Gouverneur der Provincie, de Leden van het Hoog Militair Gerechtshof, de Raden en Generaalmeesteren van de Munt, de Staten der Provincie, de Leden der Regtbanken van eersfen aangel en koophandel, Burgemeesteren en Raden der Stad, enz.; de Provinciale Kommandant, de Stedelijke Kommandant, benevens de Hoofd-officieren van de Schutterij, en van de drie in garnisoen liggende bataillons Lanamilitie; voorts de Leeraren bij de onderscheidene Godsdienstige kerkgenootschappen, behalve nog een groot aantal aanzienlijke Heeren en Vrouwen. Deze allen hadden hunne bijzondere zitplaatsen, welker aanwijzing was geschied, door eenige uitgekozenen uit de oudsten der Studenten, die zulks, in de beste orde, hadden verrigt.

Nadat nu de muziek had opgehouden en allen gezeten waren, hield de Voorzitter van Curatoren, de Hoogwelgeboren Heer W. E. DE PER-

VOORBERIGT.

PONCHER, DE SEDLNITSKY, Heer van Wolphaarsdijk, de eerste der hier volgende redevoeringen. Bij deze gelegenheid werd voorlezing gedaan van een Extract Besluit van Zijne Majesteit, houdende benoeming van Curatoren en Hoogleeraren, alsmede van een Extract Besluit, houdende bepalingen omtrent de installatie der Hoogeschool, en de beëdiging der Hoogleeraren, op dezen dag. Alle de aanwezige Hoogleeraren legden dan ook, hoofd voor hoofd, op de plegtigste wijze, den eed, of de plegtige belofte, af van getrouwheid aan den Koning, en hunnen plicht; waarna de Heer Rector nog eenen afzonderlijken eed aflegde.

De benoeming van Curatoren en Hoogleeraren was, door Zijne Majesteit, op de na volgende wijze, geschied.

Tot Curatoren waren benoemd:

Jonkheer W. E. DE PERPONCHER, DE SEDLNITSKY en Wolphaarsdijk.

De Heer P. RAM.

————— W. DE BEAUFORT.

De

*De Baron J. F. W. VAN SPAEN, tot Biljoen.
De tijdelijke Voorzitter der Stedelijke Regering
van Utrecht. (thans Jonkheer W. VAN
HEECKEREN VAN BRANDSENBURG.)*

En tot Secretaris

De Heer D. J. VAN EWYCK.

*Onder de Hoogleeraren werden verklaard Eme-
riti:*

De Heer S. RAU.

—— M. VAN GEUNS.

—— J. TH. ROSSYN.

*Voorts werden in hunne posten van Hoogleeraren
bevestigd*

De Heer H. ROYAARDS,

—— J. HERINGA, E. Z.

—— G. VAN OORDT,

} *in de Godgeleerd-
heid.*

—— C. W. DE RHOER,

—— H. ARNTZENIUS,

} *in de Regtsge-
leerdheid.*

—— J. BLEULAND, *in de Geneeskunde.*

De

De Heer N. C. DE FREMERY, } in de Wis- en
 ——— G. MOLL. } Natuur-kunde.

———— P. G. VAN HEUSDE, } in de Wijsbegeerte
 ——— D. HUISMAN, } en Letteren.
 ——— J. H. PAREAU, }

Eindelijk waren tot nieuwe Hoogleeraren be-
 noemd

De Heer J. R. DE BRUEYS, in de Regtsgeleerdheid.

———— B. F. SUERMAN, in de Geneeskunde.

———— J. F. L. SCHRÖDER, } in de Wis- en
 ——— JAN KOPS, } Natuur-kunde.

———— A. VAN GOUDOEVER, } in de Wijsbegeer-
 ——— P. WEILAND, } te en Letteren.

Alle deze nieuwe Hoogleeraren waren bij de
 plegigheid tegenwoordig, met uitzondering al-
 leen van den Heer P. WEILAND, die zich ge-
 drongen had gevoeld, wegens zijne reeds gevor-
 derde jaren, voor de eer der benoeming te be-
 danken; terwijl, in de faculteit der Geneeskun-
 de,

de, eene Hoogleeraarsplaats alsnog onvervuld was gebleven.

Nadat alzoo, door den Voorzitter van Curatoren, den Heer W. E. DE PERPONCHER, van wege Zijn Majesteit den Koning, de Hoogeschool was geconstitueerd, en geïnstalleerd (*), werd de Rector magnificus, de Heer JODOCUS HERINGA, E. z., verzocht eene Redevoering te willen uitspreken, op de plegtigheid van den dag roepasfelijk. Vóór het uitspreken der Redevoering, en terwijl de Rector de kathedr beklim, voerde het Orchest eenige muzijkstukken uit. De uitsgesprokene Redevoering, welke in de Nederlandsche taal gehouden werd, is hier achter te vinden, en werd algemeen, ook wegens de voortreffelijke uitvoering, met het grootste genoegen aangehoord.

Na het einde der Redevoering, en terwijl de

(*) Juist eene eeuw geleden, den 8. November 1715, was de Vader van den Voorzittenden Curator, de Heer JACOB ARNOLDT DE PERPONCHER, te Utrecht, tot Doctor in de beide Regten gepromoveerd.

muzijk zich op nieuw deed hooren, ging de trein van Curatoren, Profesoren en Studenten, op dezelfde wijze, als zij gekomen was, ter kerke weder uit, naar de Senaatkamer en het Auditorium. Bij het uitgaan paradeerde een Detachement van de Stedelijke Schutterij, gelijk zulks mede bij het inkomen had plaats gehad. Nadat men gescheiden was, kwamen vervolgens eenige afgevaardigden uit de Studenten hunne opwachting maken, zoo bij de Curatoren, als bij de Profesoren: en het was bij deze gelegenheid, dat de oudste Student, de Heer B. R. DE GEER, de aanspraken deed, achter de redexoeringen gedrukt. Te drie uur werden alle de Studenten, in ééne der zalen van het voormalig Paleis, door de Stads Regering, ten blijke harer belangstelling in het feest van dezen dag, op eenen maaltijd onthaald. Van wege Curatoren was desgelijks een maaltijd bereid, in het huis van de fundatie der Vrouwe van Renswoude, hetwelk de Regenten dezer fundatie hiertoe wel hadden willen afftaan: aan welken maaltijd de Profesoren, benevens de voornaamste Ambtenaren en militaire Hoofd-
offi-

officieren, ten getale van 49, op eene allezins prachtige wijze onthaald werden. Verscheiden dichtstukken, bij gelegenheid der zoo luisterrijke herstelling van *Utrechts Hoogeschool* gemaakt werden, sommige op dezen maaltijd, andere op dien der Studenten, voorgelezen. Zij zijn hier achter, met nog anderen, afgedrukt. De lezing dezer stukken bragt niet weinig toe, tot veraangenaming des gezelschaps: gelijk mede, dat, bij het einde des maaltijds, de aanzittende gasten verrast werden met eene Serenade, door de Studenten, bij fakkellicht, gegeven.

Op deze wijze liep, met gepaste vreugdebetooning, een dag ten einde, met welken de Hoogeschool van *Utrecht* een nieuw tijdperk is ingetreden. Niet alleen, dat zij, die zoo nabij aan hare vernietiging geweest was, zich nu hersteld zag, maar zij zag zich tevens, van eene Stedelijke, tot eene Lands Hoogeschool verheven, en op zoodanigen voet uitgebreid, als overeenkomt met de vorderingen der Wetenschappen in deze Eeuw. Werd zij dus, in een eerste tijdperk, door de aanzienlijkste Vreemdelingen en Inlanders bezocht, ook in dit tweede

tijd-

tijdperk zullen haar, zoo wij hopen, geene leer-
lingen ontbreken, die even zeer der Hoogeschools
tot eer verstreken, als zij toebrengen zullen,
om haren roem te vermeerderen.

A A N S P R A A K

VAN DEN
PRESIDENT CURATOR,
AAN DEN
AKADEMISCHEN SENAAAT,
EN DE
STUDEERENDE JEUGD.

*Hooggeleerde Heeren, Rector en Profes-
sooren, Leden van den Akademischen
Senaat, of daar toe nu bestemd!*

*Edelaartige Jongelingschap! uit verschei-
dene Oorden van ons Land, herwaards
te samen gekomen, om aan Utrechts
Hooge Schoole uwe Akademische loopba-
ne aan te vangen, voord te zetten, of
te voltojen!*

A

Door

Door Zijne Majesteit, onzen geliefden en geëerbiedigden Koning, met den zoo vereerenden als aangenaamen last, begunstigd, om deeze Hooge Schoole te installeeren; en zulks, op eenen, door Zijner Majesteits Vaderlijke zorgen, vastgevestigden voet, en door zijne wijsheid en milddadigheid, zoo heilzaam als voordeelig beraamde inrigting; zullen wij beginnen, met de voorlezing der Misfiven dieswegens bij ons ontfangen.

(De Heer Secretaris van Curatoren deeze Misfiven, inhoudende de aanstelling van Heeren Curatoren en Professooren, enz. voorgelezen hebbende, vervolgde de Spreeker aldus.)

Ingevolge de uitnodiging en beveelen in deeze Misfiven vervat, ons naar 's Hage begeevende hebbende; werd ons, op den 31 October de eere vergund, om in handen Zijner Majesteit den eed te mogen afleggen, op de ons zoo gunstiglijk toevertrouwde Amptsbediening. Herwaards

waards te rug gekeerd, hebben wij, in-
gevolge Art. 2., der tweede u voorgeleeze
Misfive, op den derden November, ons
Collegie aan deeze Hooge Schoole gecon-
stitueerd, en daar van bij Misfive kennis
gegeeven, aan den Hooggeleerden Heer
Rector, en den Academifchen Senaat.

Dus vinden wij ons dan nu in ftaat ge-
fteld en gewettigd, om over te gaan tot
eene nieuwe installatie van Utrechts
Hooge Schoole. Lang dobberden wij,
ten aanzien van haar bestaan, in ontrus-
tende vreeze en dreigende onzekerheid.
Thans is haar lot, door de goedgunfti-
ge bepaaling van onzen geliefden Ko-
ning, ten goede beflist; en zij daar bij,
tot meer uitgebreidheid, volkomenheid
en luister gebragt. Het getal der Heeren
Profesfooren is vermeerderd, hun toe-
ftand verbeeterd, het onderwijs, tot
meer toepaslijk gebruik, gerigt, en de
kring der ftudiën, tot de promotiën ge-

vorderd, uitgezet. Door de *Examina* is voor de verzeekering van der leerlingen daadlijke vorderingen gezorgd; wij dezelve den vlijt, of de malatigheid hunner poogingen, aan den dag zullen leggen. Terwijl door het uitdeelen van præmien, een edel vuur van mededinging onder hen zal ontstoonen worden. En hoe zeer, Hooggeleerde Heeren! zal dit alles niet ook uwe poogingen — aanvuren? — Neen! dit behoeft niet. Te sterk tog, te aanhoudend is uwe ijverige bereidwilligheid, onder de ongunstigste, meest ontmoedigende, ja ook daadlijke opofferingen vorderende omstandigheden, gebleeken. Maar het zal uwe poogingen veraangenaamen, begunstigen, van eenen goeden uitslag verzeekeren.

Met blijmoedige vlijt derhalven zult gij nu arbeiden, om deeze Hooge Schoole langs hoe meer te maaken, tot eene overvloedige Bron van licht, beschaving, vol-

volmaaking, kunde en heil, voor de studeerende Jeugd, voor de geheele Maatschappij. Door de Redeneer- en de Wiskunde, welke laatste de praktikale Redeneerkunst is, zult gij de verstandlijke vermogens uwer Leerlingen ontwikkelen, en reegelen in derzelve uitoeffening en gebruik. Door de Bovennatuurkunde, die schoone — maar gevaarlijke Weeten-schap! zult Gij, onder een behoedzaam beleid, hun den sleutel, tot het hooger onderrigt, in de algemeene Wijsbegeerte, ter hand stellen. Door de Letteren, zult Gij hunnen geest beschaven, hunnen smaak vormen, hun hart vervullen, met alle die zachte aandoeningen en neigingen der Menschlijkheid, die aan de Samenleving den sieraad, de bevalligheid en het genoeg bijzetten. Door het Natuurlijk Regt en de Zedekunde, zult Gij hun leeren de plichten, die zij, omtrent elkanderen, omtrent hunne medemenschen,

omtrent de Maatschappij, den Vorst en het Vaderland, te betragten hebben; op dat ook door hun toedoen, rust, vrede, eendragt, orde en allerlei heil, onder de Menschen, heersche. Door de Natuur- en Sterrekunde, en aanverwante Weetenschappen, zult Gij hen rondleiden, door alle de Wijken der Natuur, door alle de schitterende Velden der Schepping, ja ook boven dezelve hunne vlugt stuuren, tot Hem, die door dit enkel Bevel, — WORDT AANWEZIG! de Hemelen en alle derzelve Heiren heeft voortgebracht.

Dus hen hebbende onderrigt, in't geen allen weeten moeten, zult Gij vervolgens den Eenen opleiden en bekwaamen, om in de verblijven van krankheid, lijden en smert, hulp, troost en geneezing te komen toebrengen; het zieltogend kind aan deszelfs weeniende Ouders, de Ouders aan 't in traanend smeltend kroost te rug te
gee.

geeven; en dus, in 't klaaghuis, dankzegging, vreugde en 't gejuich der blijde redding, te doen aanheffen. — Den Anderen om, als Pleitverzorger, des verongelijktens Regt aan den dag te brengen, de beichuldigde Onschuld te verdedigen, te doen vrijspreeken, te verlossen, uit de hand des geenen, die soerde op haar leeven, of op haare Eer, die nog zoo veel dierbaarer dan het leeven is! Of als Regter, eenen iegelijk, met onpartijdige, onkreukbaare billijkheid, het zijne te doen geeven, of behouden; rust, orde en veiligheid te doen heerschen in de Maatschappij; en dus aan een ieder 't ongestoord genot te verzeekeren van alle de voordeelen, die men er in genieten kan. — Terwijl Gij, eenen Derden eindelijk, met oplettende en omzigtig onderscheidende zorge, in den waaren Geest van 't Evangelie inleiden zult; op dat hij, naar de oorspronkelijke

bedoeling van deszelfs Godlijken Prediker, aan allen deeze leere van troost, verlichting en zaligheid verkondige; hunne flappen, bij deeze zoo veel beslissende levens-reize, op den waaren weg brenge en houde; en hun dus de hope, de zekere verwagting, op de toekomstende, alle menschlijk-besef te bovengaande heerlijkheid, ontsluite.

Zoo veel nut zult Gij stichten, Hooggeleerde Heeren en waardige Voorgangers deezer Hooge Schoole! Zoo veel sieraad, zoo veel heil zult Gij, over de samenleving brengen! En zouden wij dan niet hartlijk bereidvaardig zijn, om, met onvermoeiden ijver, meê te werken, tot vervulling van deezen zoo schoonen, zoo verhevenen taak? — Gij kunt daar des te zekerer van zijn, daar wij allen, die nu, door de gunstige bestelling van Zijne Majesteit, ons, met het Curatorschap deezer Hooge Schoole, vereerd zien,

zien, eertijds zelfs kweekelingen derzelve zijn geweest, en de lesfen uwer beroemde Voorgangers hebben bijgewoond. Ja, ten sterkfte zal de blijde en dankbaare herinnering der aangenaame en nuttige dagen, toen door ons alhier doorgebracht, ons aanvuuren, om, met uw Hooggeleerden, op te spooren alles wat, tot welzijn en, zoo wij hopen, steeds toeneemenden bloei van deeze Hooge Schoole strekken kan. Zoo als wij dan ook vervolgens gaarne de tolken Uwer verlangens zullen worden, bij Zijne Majesteit, wiens zugt en ijver, tot bevordering van onderwijs en wetenschappen, en alle daartoe behoorende instellingen, zoo helder, in zijne zoo wijselijk, beraamde Wet doorstraalt; en dien wij, hier van mogen wij ons verzekerd houden, altoos genegen zullen vinden, om in de behoeften van onze Hooge Schoole te voorzien, naar die,

zoo milde als verlichte bezorgdheid, welke alle de deelen van die zelfde wet bezielt. —

En Gij, edelaartige Jongelingschap! van alle zijden herwaards toegevloeid, blijft steeds indagtig, dat Gij de onmiddelijke Voorwerpen zijt, van alle de zorgen en bemoeijingen uwer Voorgangers, en ook van de onzen. Want, gelijk Gij 't reeds hebt kunnen hooren, ook onzer aller naamen zijn eens, op de Rolle dezer Hooge Schoole, aangeschreeven; dus wij, hoe groot de afstand van tijd ook zijn moge, evenwel nog, in een Akademisch verwantschap, met u allen staan. Weest derhalven van onze zugt voor uw wezijn en van onze hartlijke genegenheid t' uwaards volkomen verzeekerd. Al het nut, dat hier gesticht wordt, de vrugt van alles, wat Zijne Majesteit hier heeft verordend, al dat goede, dat uwe Voorgangers en wij bejagen, 't is alles
voor

voor u, 't moet alles over u komen, 't
 moet alles uw welzijn bevorderen, 't
 moet alles strekken, om u te maaken,
 tot Mannen, zoo geacht bij uwe mede-
 menschen, als nuttig in de Maatschap-
 pij, in den Staat, in de Kerk, in alles,
 waar toe gij immer moogt geroepen
 worden. Op de loflijkste wijze hebben
 reeds veelen van u, die hier tegenwoor-
 dig zijt, den Geest, welke hun bezielt,
 aan den dag gelegd! Toen de Staat in
 gevaar was, toen 't Vaderland riep,
 hebben zij geen oogenblik gearfeld.
 Offchoon tot de loopbaane des Vreedes
 bestemd, hebben zij 't Zwaard des Oor-
 logs aangegord, en zig, naar 's Rijks ui-
 terste grenzen begeeven; gereed, zo de
 omstandigheden het vorderden, hun bloed
 te storten, op het Veld van Eer, ter
 handhaving van 's Lands Onafhanglijk-
 heid; die eenigste veilige waarborg, van
 't geluk der Volken! En heeft de geluk-
 ki-

kige wending, door den God onzer Vaders, die zig nu getoond heeft, ook onze God te willen zijn, aangebragt, deeze opoffering voorgekomen; hunne bereidwilligheid was dezelfde; zij deden, wat de gelegenheid hun toeliet, en meer te doen, is onmogelijk. Voortrefflijk ondertusfchen, hebben zij zig, onder 't geleide van hunnen braven, aller agting waardigen Voorganger, onderscheiden; door hun zedig gedrag, door hunne liefde tot orde en ondergeschiktheid, en door 't houden van die strenge tugt, die alleen de opofferingen en werkzaamheden van den krijgsman, tot eenen zegen maaken, voor de Maatschappij. Wij vertrouwen het dus gerust, wat zij in 't veld waren, dat zullen zij ook nu te midden onder ons zijn. Tot het beroep en de kunsten des Vreedes weergekeerd, zullen zij dezelfde gehegtheid aan orde en goede tugt behouden. — En,
 dit

dit vertrouwen wij, even gerustlijk, mijne Jonge Vrienden! die u thans bij hun zijt komen voegen, ook gij allen zult met denzelfden geest bezielde zijn. —

Tot bevordering en verzeeking van deeze tugt, heeft Zijne Majesteit u allen, onder het bijzonder toezigt van het tijdelijk hoofd uwer Voorgangeren, gesteld. Hoort naar zijnen raad, leent een gezeglijk oor aan zijne vermaningen, en volgt zijne bestuuringen op. Het zullen altoos de uitdrukkingen zijn, van de Vaderlijke toegenegenheid en liefde, van de niets, dan uw eigen welzijn zoekende bezorgdheid. Gij bevindt u nu, — en verliest dit tog nimmer uit het oog! Gij bevindt u nu, in 't belangrijkste en beslissend oogenblik van uw leeven. Het staat aan uwe keuze, waar toe gij u begeeven, waar aan gij u hegten wilt. Aan die vlijt, die liefde tot orde en geregeldheid, en die nuttige oeffeningen, die
uw

uw gansche leeven kunnen gelukkig maaken; — of aan die traag- en zorgloosheid, aan die teugellooze losbandigheid, aan dat verzuim van al het goede, dat u, van de eene elende, in de andere, storten zou! Op dit oogenblik liggen de beide wegen voor u open. De eene nodigt, de andere lokt u. Ach! Wij bezweeren u, bij alles wat u dierbaar is; doet de goede keuze; slaat den egten weg in! Zijne Majesteit heeft u denzelven aangewezen, gemakkelijk gemaakt, met allerlei voorbehoedfelen omringd, om er u op te houden. Volgt tog zijne Vaderlijke uitnodiging, neemt zijne hooge beveelen in agt, en stelt het verlangen van zijn hart, dat alleen uw welzijn wenscht, niet te leur! —

Een omvang van studien, welken Gij, bij eige ervarenis, bevinden zult, zoo wijslijk te zijn in gerigt, dat zij, bij het licht, het welk zij, over elkanderen

ver-

verspreiden, een volledig geheel van, ter
 toepassing, bruikbaare kundigheden uit-
 maaken, is u voorgeschreven; om u,
 bij eene naarstige en vlijtige beoeffening
 van alle dezelve, te brengen, tot de
 verkrijging dier Akademische graden, die
 't voorwerp uwer wenschen, zoo als de
 bedoeling uwer zending herwaards zijn.
 En denk niet dat u daarbij eenige overtollige
 last zij opgelegd. Bij ieder vak is alles zoo
 juist bereckend, naar den eisch om er
 den leerling grondig bekwaam en in de
 grootste uitgebreidheid nuttig in te maa-
 ken, dat men er niets van kan over slaan,
 zonder zig zelven, in den hoogsten graad,
 te benadeelen. Alle de wetenschappen
 leenen elkanderen de hand; en hier zijn
 telkens samen gevoegd die geenen, die in
 't onmiddelijkst verband met elkanderen
 staan. Neemt ééne schakel weg, en de
 geheele keeten is verbrooken, en de ver-
 kreege kennis blijft gebrekkig en onvol-
 maakt.

maakt. Verwaarloost er dus geene van; gij zelfs zoudt u de vrugt van uwen geheelen arbeid ontrooven, en u de gewenschte bevordering onverkrijgbaar maaken.

De *Examina* welken gij telkens zult moeten ondergaan, zullen aan den dag leggen, welke uwe vorderingen zijn. Zij zullen doen zien, wat gij vlijtig behandeld, wat verwaarloost hebt; hoe verre, of uwe nijvere vlijt, of uw onagtsaam verzuim gegaan zij. En bij de uitkomst van dit onderzoek, zult gij inoogften, naar 't geen gij gezaaid hebben zult. Eer, roem, en bevordering; — of schande, berisping, en te leurstelling in 't voorwerp uwer bemoeijingen. U, door verzuim, den arbeid willende verligten, zoudt gij ze u in tegendeel verlenen, verzwaaaren, ja zelfs geheel nutloos maaken.

Ten laatsten, om uwen onderlingen mede

dedingenden ijver te sterker aan te vuuren, heeft zijne Majesteit præmien verordend, voor die geenen, die, over eenige op te geeven stof, de uitsteekendste proeven van bekwaamheid zullen inleveren. En hij, die deze præmien verdienen mag, zal er niet alleen de onderscheidende eer en roem van 't oogenblik voor wegdraagen; maar zijne Majesteit, begeerig om voor zijn Rijk, in alle vakken, bekwaame lieden te zien opkwecken, en die ook daadlijk in werking te brengen, heeft wel willen verklaaren, dat hij, bij aanzoek tot ampten en bedieningen, op deeze door vlijt behaalde præmien, agt slaan zal. Met dit heuchlijk vooruitzigt derhalven, zal de vlijtige beoeffenaar der Akademische studien zijne publieke loopbaane mogen intreedden. En met welk eene yreugd zullen wij u deeze eereprijzen zien behaalen, en uwe namen met

B

wel.

welverdienden lof, in 't openbaar, vermelden!

Spant Gijlieden dan nu alle uwe kragten in, om te vorderen, in deeze edele, zoo veel nut aanbrengende, zoo veel heil ftigtende loopbaane! En dat de Allergoogfte de keure zijner zegeningen uitftrorte, over uwe pogingen, over die uwer waardige Leeraaren, over alles wat, ter bevordering en bereiking van 't u gesteld doel, zal worden aangewend! — Dat vooral zijn zegen ruste, op onzen geëerbiedigden en geliefden Koning, dewelke deeze Hooge School, door zijne zoo voortreflijk ingerigte wet, in eenen zoo allezins verbeeterden toestand, gevestigd heeft! Moge Hij lang op dezelve zien vormen eene reeks van uitmuntende jongelingen, de hope hunner geflachten, de fieraden der Maatschappij, de steunen zijnes Rijks, de bevorderaars van deszelfs

zelfs bloei, de getrouwe dienaars van
 zijn Koninklijk Huis en Geslacht! —
 Dat alle de Leeden van dat roemrugtig
 Huis, in lengte van dagen mogen deelen,
 in zijner Majesteits geluk! — Dat dit,
 onder zulke gunstige voortekenen, op-
 gekomen Rijk der Nederlanden, door we-
 derzijdsche toenadering van alle deszelfs
 Ingezeetenen, door in een smelting van
 alle deszeifs deelen, eene onwankelbaare
 vastheid verkrijge! Ja dat het, onder
 des Hemels zegen, het gelukkigst aller
 Rijken worde! — En mogen ook ons
 Gewest, onze Stad, en Gij allen, onze,
 beminde Lands- en Stadsgenooten! me-
 de deelen, in deezen voorspoed, in dat
 Heil! Dit is onze opregtste hartenwensch.

zelfs-bloef, de genouwe dienaar van
 zijn koninkrijk, Huis en Geloof! —
 Dat alle de leden van het koninkrijk
 Huis, in tegens van dagen mogen denken,
 in eijner Misfietes getuif! — Dat die
 onder welke koninklijke voortekenen, op-
 gekomen Rijk der Nederlanden, door we-
 derzijdige toewijding van alle dezelfde
 jagexenen, door in een hanting van
 alle dezelfde denken, een onwankelbare
 vastheid verkrijgen! In dat het, onder
 des Hemsis zegen, het gelukkigst aller
 Rijken wordt! — En mogen ook ons
 Gewest, onze zand, en Gifellen, onze
 bewinde Landen, en Staat, genooten! me-
 de denken, in dezen voorttoed, in die
 Heil! Dit is onze opzigtige harenwensch.

REDEVOERING,
TER
PLEGTIGE INWIJDING
VAN DE
AKADEMIE TE UTRECHT,
BIJ HARE
NIEUWE INRIGTING,
UITBREIDING EN OPLUISTERING,
OP LAST DES KONINGS
GEHOUDEN, IN DE DOMKERK,
den 6 van Slagmaand, 1815.
DOOR
JODOCUS HERINGA, ELIZA'S ZOON,
RECTOR DERZELVE AKADEMIE.

R E D E V O E R I N G

T E E

P L E C T I E I N W I J D I N G

V A N D E

A K A D E M I E T E T U R R E C H T

I N H A R E

N I E U W E I N R I C T I N G

U T T R E D I N G I N O P L O S T E R I N G

O P L A S T D E S K O N I N G S

G E H O U W E N I N D E D O M I N I E

V A N D E W I J D I N G V A N D E

H O O R

J O D O C U S H E R I N G A , B A N N I N G S

R E C T O R D E R Z E L V E A K A D E M I E

REDEVOERING,

TER

PLEGTIGE INWIJDING

VAN DE

AKADEMIE TE UTRECHT,

BIJ HARE

NIEUWE INRICHTING,

UITBREIDING EN OPLUISTERING.

Aan U, eeuwig, heilig God! Koning der koningen! weldadig Beschikker van ons lot! zij dit Feest gewijd! Gij geeft ons dezen schoonen dag, en stemt onze harten tot vreugde. Och! dat wij ze, U ter eere, genieten! Bestier daartoe den Spreker en de Hoorders in deze Vergadering: en bekroon deze plegtigheid, met Uwen genadigen zegen! Het zij zoo!

Grootachtbare Heeren! Edelmoedige Opziers en Verzorgers dezer Hoogeschool, in die betrekking vertegenwoordigende onzen geliefden en geëerbiedigden Koning!

Edele, hoogaanzienlijke, achtbare Mannen, die, in het Koninkrijk van Nederland, of in het Gewest en de Stad van Utrecht, bekleed zijt, met onderscheidene waardigheden van regeering, regtspleging en bewind!

Wijdberoemde Hoogleeraren, door 's Konings keuze geroepen tot den dienst dezer Akademie! Veelgeachte Ambtgenooten!

Weleerwaardige Bedienaren van den Christelijken Godsdienst!

Brave Jongelingschap, Kweekelingen onzer Hoogeschool!

Gij allen, eindelijk, die hier zijt zamenvloeid, om deel te nemen aan dit luisterrijk Inwijding - Feest!

Gij zijt uitgenoodigd, niet naar eene bekrompene gehoorzaal, maar naar dezen ruimen tempel: om eene redevoering te hooren, niet in de taal der geleerden, maar in onze moederspraak.

Het één zoo wel als het ander zal U, hoop ik, welgevallig zijn, en schein te pasfen voor eenen Feestdag als dezen. Immers is de uitbreiding en opulstering onzer Hoogeschool een billijke stof tot vreugde, niet minder voor u allen, Burgers van Utrecht! dan voor ons, die een gedeelte uitmaken van deze Letterkundige Maatschappij.

Wat aan geene Stad van het vrijgevochten Nederland ooit gebeuren mogt, dat viel aan Utrecht ten deel, gedurende een tijdverloop van omtrent honderd en tachtig jaren. Eene Hoogeschool, door eigen' ijver opgerigt, met eigene middelen onderhouden, door eigen gezag bestierd, was de luister uwer Stad, de roem uwer Voorouderen. Zij verkreeg eenen rang, naast de aanzienlijkste Akademien van het Vaderland, en wist dien, voor gansch Europa, te handhaven. Zelfs de schokken der Volksberoeringen, de orkanen der Staatsomwendingen waren, langen tijd, niet in staat haar omverre te werpen. Eindelijk evenwel schein, nu vier jaren geleden, het uur daar te zijn, waarop ook dit heiligdom der Wetenschappen zoude deelen in de verwoestingen van Staten en Rijken, door den Overweldiger onzer eeuw, onder Gods

heilige toelating, aangerigt. Naauwelijks had hij, binnen onze muren, de afgedwongene hulde ontvangen, die den vriend des Vaderlands van spijt blozen deed, of hij sprak het willekeurige vonnis uit, het welk deze Akademie verlaagde, tot een armhartig school van den tweeden rang. Van toen af werd, aan de verdrukte en van alle zijden beroofde Stad, geene vrijheid of vermogen overgelaten, om haar eigen gesticht voor de vernietiging te behoeden. Van toen af werden de Kweekelingen der Regtsgeleerdheid en Geneeskunde afgescheurd van hunne Leermeesteren: en de overigen, wien het nog werd vrijgelaten onze gehoorplaatsen te bezoeken, moesten deze vergunning voor herhaalde schattingen koopen.

Zoodanig was onze toestand, toen de Almagtige het licht uit de duisternis deed opdagen, voor ons dierbaar Vaderland. Naauwelijks waren 's Volks kluisters verbroken, en paarden wij onze stem met de vreugdekreet der geredde Natie, die haren wedergekeerden Vorst toejuichte, of Zijn oog was ook gevestigd op onzen druk. Al spoedig sprak Hij ons woorden van vertroosting toe. Al spoedig werden hoop gevende beloften gevolgd van weldadige beschik-

kin-

kingen, die aan de Akademie haar voortdurend bestaan en haren ouden rang verzekerden.

Doch het scheen, voor 's Vorsten wijze zorg, te weinig, slechts te herstellen, wat herstelbaar was. Hij wilde ook een gebouw, voor de behoeften van vorige eeuwen gesticht, uitbreiden en inrigten, ten meesten nutte van het tegenwoordige en toekomstige geslacht. Wat meer is: als een Vader des Vaderlands, vestigde Hij zijne aandacht op alle de inrigtingen van hooger onderwijs, welke, ten algemeenen nutte, zouden behooren bevestigd of hersteld te worden, in elk gedeelte zijnes rijks. Tot het voordragen van een plan, riep Hij te zamen eene Vergadering van Mannen, wier welgevestigde roem van wijsheid en braafheid alles goeds deed hopen van een ontwerp, welks geboorte alle beminnaars der wetenschappen, van toen af, met verlangen te gemoet zagen.

Een jaar verliep er, tusschen de voltooiing van dat ontwerp, en het eindelijk besluit des Konings; maar een jaar, in het welk de vereë-nigde arbeid en zorg van tien andere jaren op 's Vorsten schouderen drukten. Gode zij dank! Hij heeft dien last moedig opgenomen en roemrijk getorscht. Of wie onzer bewondert niet
die

die onverpoosde inspanning, welke er noodig was, tot het vestigen van een nieuw Koninkrijk, tot het regelen van alle deszelfs deelen, tot het uitrusten van legers en vloten, tot het voeren van eenen onverwachten oorlog, tot het sluiten van vrede- en vriendschap-verbonden, en wat niet al, aan niemand dan aan zijne Majesteit zelve en die van zijnen raad bekend? Indien, bij zoo vele onvermijdelijke bemoeijingen, onze hoop op nieuwe inrigtingen van het hooger onderwijs, ook nu nog, on vervuld ware gebleven, wien zoude dit langer uitstel hebben kunnen bevreemden? Ons althans zoo weinig, dat wij verrast werden, door de mededeeling van 's Konings besluit, en door de bepaling van dezen dag tot deszelfs uitvoering.

Gelukkig wij, die dezen schoonen dag beleven! Driewerf gelukkig allen, die leven onder eene regering, zoo wijs, zoo billijk, zoo edelmoedig, als die van onzen geëerbiedigden Koning! Wie, dien hoofd en hart wel geplaatst zijn, erkent dit niet? — Maar, wie onzer behoort dan ook niet te roemen de wijsheid, de billijkheid, de edelmoedigheid der wetten en verordeningen, welke heden zijn ingevoerd, en welker handhaving Gij, in dit uur, plegtig hebt

hebt hooren beloven en bezweren? Ik moet meer zeggen. en ik houd mij overtuigd van de roestemming aller verstandigen: het is van deze wetten en verordeningen, dat onze Hoogeschool, onder Gods zegen, eenen luister hopen mag, hoedanige haar nog nooit versierde. Ja, wanneer de wet, welke ons heden gegeven is, naauwkeurig en getrouw, wordt beleefd, door allen, die aan dezelve gebonden zijn, dan durf ik, zonder vermetel te schijnen, een nieuw tijdperk van heil en zegen voorspellen aan Utrechts Hoogeschool: en niet alleen aan deze of eenige andere Hoogeschool, maar ook aan de Stad, maar ook aan het Gewest, maar ook aan het Land, in welken zij gevestigd zijn.

Trouwens deze wet geeft (1) aan de geheele Maatschappij eenen nieuwen waarborg voor haren bloei en welvaart. Zij geeft (2) aan de jongelingschap nieuwe hulpmiddelen tot hare Letteroefeningen. Zij geeft (3) aan leergierige Kweekelingen der Hoogescholen nieuwe eer en voordeelen. Zij geeft eindelijk (4) aan hunne Onderwijzers nieuwe aanmoediging en belooning.

Vergunt mij, dat ik U mijne gedachten, op deze vier stukken, een weinig ontwikkelde! Ik

gevoel al te wel, dat ik dit niet doen zal, overëenkomstig de waardij des onderwerps, den luister dezer Vergadering en de plegtigheid van dit Feest. Maar ik heb het ondernomen, in ootmoedig opzien tot dien God, die mij, zwakken en onwaardigen, dikwijls ondersteunde; in gehoorzaamheid aan onzen Koning, wiens bevel voor mij zoo verplichtend als verëerend is; en in vertrouwen op de toegeeflijkheid, welker voortdoring ik van U verzoeken, zeer geëachte Hoorders!

Ik durfde dan, in de eerste plaats, aan de Maatschappij eenen nieuwen waarborg beloven voor haren bloei en welvaart.

Onder de vereischten van eerste noodzakelijkheid, voor den bloei en welvaart eener Maatschappij, telt Gij gewis de bekwaamheid van die Mannen, aan welken de zorg voor hare dierbaarste aangelegenheden is toevertrouwd. Geef aan eenen Staat alle andere hulpmiddelen van voorspoed, hij zal niet voorspoedig zijn, zoo lang hem dit ontbreekt. Plaats hem, in Uwe verbeelding, onder eenen schoonen hemel,

mel, op eenen veiligen en vruchtbaren bodem; verzeker hem zijne vrije gemeenschap met alle de deelen des aardbols; verbind hem met vreedzame naburen en magtige bondgenooten; stort de schatten van het Oosten en Westen uit in zijnen schoot; maar stel de verzorging zijner dierbaarste aangelegenheden in onbekwame handen, die staat is verloren, onvermijdelijk verloren. Geen Vorst, hoe waardig ook de wel lust des menschedoms genaamd te worden; geen Wetboek, al ware het uit den hemel gegeven; geene Voorvaderlijke instellingen, hoe zeer beproefd door de ervaring van Eeuwen; geene Volksdeugden zelfs, hoe zuiver, kunnen den Staat beveiligen voor zijnen ondergang, zoo zich geene schranderheid en bekwaamheid vereenigen met vroomheid en goede zeden, bij de Ambtenaren van den Staat, bij de Handhavers en Uitvoerders der Wetten, bij de Bedienaren van den Godsdienst, bij Regters en Pleitbezorgers, bij Artsen en Artsenijmengers, bij Heel- en Vroedmeesters, bij Leeraren der Jeugd in hoogere en lagere Scholen, met één woord, bij allen, wier ambt en werk onontbeerlijk is in eenen wel ingerigten staat.

Maar

Maar wie kan aan de Maatschappij genoegzamen waarborg geven, dat hare belangen in geene onbevoegde handen zullen worden gesteld? Wie kan bekwame lieden toelaten, en ongeschikten uitsluiten van ambten en waardigheden? Wie kan eenen algemeenen maatstaf bepalen, voor de bekwaamheden van hun, die, van trap tot trap, wenschen opteklimmen, tot eerestanden in de Maatschappij? Wie kan de volmagt geven, tot eene geregelde en onpartijdige beproeving? Het is alleen de Koning, die daartoe, naar de Grondwet van den Staat, met de hoogste magt bekleed is.

Gelukkig Nederland! Het geen Uw Koning kan doen, dat heeft Hij gedaan, bij de wet, heden ingevoerd: en het geen, op dit oogenblik, nog moest worden uitgesteld, dat verwachten wij, op zijn koninglijk woord, van de kerkelijke en burgerlijke instellingen, ook bij deze wet ons toegezegd.

Deze wet plaatst dan reeds eenen slagboom, welke, met koninglijk gezag, de drieste onkunde en de valschenoemde wetenschap sluit, buiten Kerk en School, buiten Raadkamer en Pleitzaal, buiten Gasthuis en Zieken-vertrek:

en

en het is juist daardoor, dat zij aan Nederland eenen nieuwen waarborg geeft voor deszelfs bloei en welvaart.

Maar, indien de wet thans nieuwe en strengere eischen doet, van waar zal dan aan de Maatschappij een genoegzame voorraad worden opgeleverd van Mannen, die den bevolen scherperen toets kunnen doorstaan? — Ook daarvoor heeft 's Konings wijsheid gezorgd, door deze zelfde wet. Immers, gelijk ik in de tweede plaats zeide, zij geeft aan de Jongelingschap nieuwe hulpmiddelen tot hare Letteroefeningen, en zorgt dus, dat elk, dien het niet aan gaven der natuur of aan den goeden wil ontbreekt, in eene nieuwe gelegenheid zij gesteld, om de vereischte bekwaamheden te verkrijgen.

Nieuwe hulpmiddelen levert onze Eeuw in menigte op: derzelver vrij gebruik is dus, ten dezen tijde, eene voorname behoefte geworden aan de Hoogescholen van ons Vaderland. Wie toch den staat der Wetenschappen, al is het slechts oppervlakkig, gadeslaat, zoo als die zich thans aan ons voordoet, en hem vergelijkt met derzelver toestand voor eene Eeuw, of zelfs voor eene halve Eeuw, die kan niet anders, dan

zich verheugen, over de voortgangen van den menschelijken geest. Verbazende zijn de ontdekkingen, door de Sterrekunde gedaan, in dat gedeelte van het ongemeten Heelal, het welk zich, uit deze woonplaats van het menschelijk geslacht, bespieden laat. De Natuur zelve heeft vele van hare geheimen ontdekt aan de onvermoeide onderzoekers van dezen aardbol en zijnen dampkring. Het Rijk der dieren, der planten en der delfstoffen levert nieuwe schatten op, ter beproeving en genieting, aan den gezonden en zieken mensch. De Mensch is, met zich zelve, met zijne krachten en werkingen van geest en ligchaam, meer bekend geworden. Het schouwtooneel der Geschiedenis van menschen en volken is ruimer geöpend: en biedt oude en nieuwe daadzaken ter betrachting aan den Wijsgeer aan. De Wijsgeerte zelve heeft bedachtzaamheid geleerd, en hare stoutte vlucht, buiten de grenzen van tijd en ruimte, ingekort. De Wiskunde heeft hare berekeningen toegepast op vele voorwerpen van natuur en kunst, en aan het Vernuft hare hulp verleend, tot het daarstellen van gewrochten en werktuigen, met welke zij Handel en Zeevaart, Landbouw en Huishouding, Fabrieken en Traficken verrijkt.

De

De Regten en Pligten van Overheden en Onderdanen zijn op juister schaal gewogen, onder het oog der Regts- en Staatkunde, berekend naar den veranderden toestand en de wederzijdse betrekkingen der Volken, en uitgedrukt in nieuwe Staatsregelingen en Werboeken. De geöpende boekerijen en opgedolven Steden, hebben rijkdommen, uit de grijze oudheid, aan het licht gebragt: en de Letterminnaars hebben zich, met nieuwe scherpzinnigheid, toegelegd, om den zin der gewijde en ongewijde Schriften, naar juiste regelen, te bepalen. De Zedekunde, voorgelicht door de fakkels der Wijsgeerte, gaat eenen meer eenparigen en vasten tred. In het kort: geene Wetenschap is verstoken van nieuwe belangrijke aanwinsten.

Gij erkent, vertrouwt ik, ook bij dit oppervlakkig overzicht, dat onze Eeuw nieuwe hulpmiddelen in menigte oplevert, welke ook de akademische Jongelingschap moet leeren gebruiken. En het is aan deze behoefte, dat, op eene uitstekende wijze, zal worden voldaan, door de nieuwe inrigtingen en verordeningen des Konings.

Gij ziet reeds den trein der Hoogleeraren aan

onze Akademie vergroot, door een vijftal beroemde Mannen, het welk eerlang, door een ander tweetal, staat vermeerderd te worden. Wij juichen 'sKonings gelukkige keuze toe, die hen roept, om de Leidslieden der jeugd te zijn, in die velden der Wetenschappen, welke voorheen scharfer werden bezocht, en eene mindere uitgebreidheid aanboden.

Doch ook andere hulpmiddelen worden, aan Leeraren en Leerlingen beiden, geboden, door 's Vorsten edelmoedige bestelling. Allengs zullen wij eene wel geördende en welgeplaatste Boekerij bezitten, aan welker rijkdom ieder vak der Wetenschappen een evenredig deel zal nemen. De Sterrewacht staat begiftigd te worden, met het geen nog aan haren voorraad van werktuigen ontbreekt. Kabinetten, voor de Ontleedkunde, Genees- Heel- en Vroed-kunde, zullen worden opgerigt. Onze Kruidtuin, nu reeds zoo schoon voorzien, zal nieuwe aanwinsten doen. Ook uit het Dieren-rijk en dat der Delfstoffen, zullen belangrijke verzamelplaatsen worden onderhouden. Alles, wat in eene Scheikundige Stookplaats vereischt wordt, zal worden daargesteld. Een Ziekenhuis, wreedelijk

ver-

vernietigd, door een Bestuur, het welk, meer dan eenig ander, Gasthuizen noodig had, wacht zijne herstelling van Nederlands Hersteller, tot een nog uitgebreider nut voor de beoefening, niet slechts der inwendige Geneeskunst, maar ook der Heel- en Verlos-kunst.

Zoo heeft dan 's Konings weldadigheid gezorgd, dat der akademische Jongelingschap een aanzienlijk getal Leeraren, en een rijke voorraad van hulpmiddelen, verschafte worde.

Maar zal het nu voortaan, aan de willekeur van eene ongeoefende Jeugd, of van waanwijze Raadgevers, worden overgelaten, om deze weldaden te gebruiken of te verwaarloozen? Zal een lage naarijver of partijdige ingenomenheid met eigen letterarbeid, onder zoo groot een getal van Leeraren, ook het algemeen beoefenen van elke noodige Wetenschap belemmeren? Dit gevaar was, voorzeker, zeer te duchten, indien niet de weldadige wet hetzelfde had afgewend, door gematigde bepalingen, welker gemis men, niet ten onregte, aan alle onze voormalige Instellingen, heeft ten laste gelegd. Die bepalingen leggen iederen Hoogleraar de taak op, die Hij, in den loop van elk jaar, behoort

aftewerken, op eene algemeen nuttige wijze. Zij beletten den Leerling, eenig deel der Wetenschappen, aan welke Hij zich, in den dienst der Maatschappij, toewijdt, geheel te veronachtsamen of slechts ter loops te behandelen. Zij zijn, voor het overige, zoo gewijzigd en gematigd, dat zij de vlucht van zeldzame geesten niet inbinden, de overtuiging aan geene banden leggen, de Akademie in geen Soldaten-school veranderen, en den edelen naarijver niet uitblusfchen.

Wat zeg ik? uitblusfchen? Het tegendeel is zoo waar, dat deze wet, aan leergierige Kweekelingen der Hoogeschool, nieuwe eer en voordeelen geeft, en dus den edelen naarijver opwekt en gaande houdt. Dit was het derde, het welk ik, ter harer eere, moest opmerken.

Dank zij, voor alle dingen, den Koning, dat Hij de Hoogleeraars aan onze Akademie, niet, naar de wijze der uitbundig geroemde Buitenlanders, heeft vervormd, in loutere Voorlezers of Sprekers. Trouwens, gelijk, in geen gedeelte der wet, de begeerte naar verbetering ontaard is in eene zucht tot nieuwigheid, zoo

is

is ook, in dit deel, aan de onwaardeerbare wijze onzer Voorvaderen regt gedaan. Ook wij zullen dan, op hun voetspoor, voortgaan, de Kweekelingen der Hoogeschool, uit den rang van stomme toehoorders en werktuiglijke afschrijvers, te verheffen, tot meer handelende en vrijer werkende personen, die, door vragen, antwoorden, zamenspraken, redentwisten, voorstellen en andere werkzaamheden, aan hunne Onderwijzers de gelegenheid geven, om hen uittelokken, hen te kennen, hen met hun zelve bekend te maken, het onderwijs naar hunne behoeften interigten, hunnen geest te leiden, hunne krachten te oefenen, de schroomvalligen aantemoedigen, de tragen optesporen, de nalatigen te beschamen, de vermetelen van hunne gevaarlijke hoogte aftebrengen, en de goedwilligen en werkzamen, door lof en goedkeuring, te vereeren.

Zoo voorbereid, zal het U dan ook, wetgierige Jongelingen! niet moeilijk vallen, het openbaar onderzoek doortestaan, zonder het welke de wet geenen akademischen rang of eertitel toestaat. Dit verbod zij de schrik der vadzigen, het bedwang der ligtzinnigen, het

zal de prikkel zijn voor elken jongeling, wiens hart, voor de aandrift der ware eer, niet ongevoelig is.

Na zulke en andere niet onbeduidende proeven gegeven te hebben van welbesteden tijd, zal dan ook de schoonste eertitel, welke de Hoogeschool aanbiedt, ophouden, voor sommigen, een onverkrijgbaar goed te zijn, en aan anderen, als eene beuzeling, verspild te worden. Neen! Beoefenaars der Wis- en Natuurkundige Wetenschappen! neen! Beminnaars der fraaie Letteren! ook voor U prijken die eerekronen, van nu af aan. Ook voor U, Kweekelingen der Godgeleerdheid! zijn ze niet te hoog opgehangen. En Gij, die U, op het Romeinsche en hedendaagsche regt beide, met eenige inspanning, hebt toegelegd, zult voortaan, door deze wet, eenen waarlijk vereerenden tijtel ontvangen, die U voordeelig onderscheidt van hun, die van de Akademie niets anders hebben weggedragen, dan twee letteren voor hunnen naam.

Maar, wat zie ik? — Waarmede worden wij verrast? Zijn het lauwerkranzen? — Ja, waarlijk! En U worden zij aangeboden, edel-
aar-

aartige Jongelingen! die U, om het even aan welke der drie Akademien des Lands, in eenen edelen wedstrijd, met elkanderen meten wilt. O! hoe zult Gij Uwer Leermeesteren moed en vreugde verhoogen, wanneer Gij hen in de gewenschte gelegenheid stelt, om U die eere teeken toetewijzen en uittereiken, in naam des Konings! Hoe schoon zullen die laurieren prijken, op Uwe jeugdige schedels! En welke zekere waarborgen zullen ze U zijn, voor hooger rang en aanzienlijker ambten, in Kerk en Staat!

Kan er nog iets tot aanmoediging verlangd worden? Neen, voorzeker! van deze zijde zijn alle onze wenschen meer dan voldaan.

Doch andere zorgen drukken mogelijk den geest neder: andere behoeften beletten mogelijk, van zoo vele hulpmiddelen gebruik te maken, en te dingen naar die eerekroonen? — Geen nood! 's Konings milddadigheid heeft ook, door nieuwe gunsten, hierin voorzien, niet slechts voor de beoefenaars van ééne Wetenschap, maar voor die van allen: en zijne Wijsheid heeft er bepalingen bijgevoegd, welke, het misbruik der luiheid en inheligheid weren-

de, deze weldaad tevens verheffen tot eene verëerende belooning van waarlijk verdienstelijke Kweekelingen.

Zoo worden dan de nuttige Wetenschappen verëerd in hare leerlingen. Maar zij worden het, bij deze nieuwe inrigting, niet minder in hare Onderwijzers. Immers, gelijk ik, in de vierde plaats, U wilde doen opmerken, deze Wet geeft, ook aan dezen, nieuwe aanmoediging en belooning.

De Vorst verlangt van ons, die Hij tot het onderwijs der akademische Jeugd roept, nieuwe werkzaamheid en gezetten ijver. Maar voor wien is die oproeping aangename, dan voor ons, die leven in den arbeid der letteren? Van wien hooren wij ze liever, dan van eenen Koning, die zelf het weergalooze voorbeeld van werkzaamheid aan zijne dienaren geeft? Voor wien is zij belangrijker, dan voor de akademische Jeugd, die, door ons voorbeeld zoo wel, als door onze lesfen, behoort gevormd te worden?

Werd ooit het vuur van iemands ijver verdoofd, door nalatigheid en onverschilligheid
van

van kwalijk beraden jongelieden, of, laat mij liever zeggen, door de ongunst der tijden, nimmer is hetzelfde, (eere zij Uwe moedige volharding!) bij iemand van U, mijne waardige Ambtgenooten! uitgeblascht: en, van nu voortaan, zal het in nieuwen gloed ontvonken, daar wij onze gehoorplaatsen, bij elke onzer lesfen, zullen bezocht vinden van eene leergrage Jongelingfchap.

Werd, gedurende de rampvolle jaren, die wij beleefden, onze huislijke ftilte te dikwerf geftoord, door het gezelfchap van woelige oorlogsknapen, het woord des Konings verzekert ons voortaan onze rust, zonder den last van onze fchouderen overteladen op dien van onze Stadgenooten.

Door de knevelarij van een roofzuchtig bewind, werd het ecreloon, ons voorheen ongezocht aangeboden, laaghartig bekribbeld, en trouweloos ingekort: terwijl het ellendig overfchot, traaglijk betaald, als eene ongehoudene gift, ons werd aangerekend. Thans toont de Herfteller onzer Hoogefchool, hoe heilig Hem de verkregen regten zijner onderdanen zijn, en hoe hoog Hij den dienst waardeert van Mannen,

nen, die hunne beste krachten en een goed deel hunner bezittingen, toewijden aan de verlichting en beschaving van het aankomende Geslacht. Ons opnemende in den rang van 's Lands Ambtenaren, stelt Hij betrekkingen vast, even vereerend voor onze personen, als voegende aan onzen Post. Wel verre van gedane diensten te vergeten, en oudere dienaren te verstooten, ten gevalle van jongeren, doet ons de Koning zien, in het voorbeeld van onze grijze Ambtgenooten, wat wij ééns van zijne zorgen te wachten hebben, wanneer het der Goddelijke Voorzienigheid behaagt, onzen levensdraad te rekken in de getrouwe behartiging van ons ambt. Bereiken wij dan éénmaal de jaren, welke den zwakken Sterveling, in zijnen manlijken tred, vertragen of doen siltstaan, dan zullen wij niet voortgezweept worden naar het graf, of genoodzaakt ons zelve te overleven. Neen! met onze krachten te rade gaande, zullen wij, werkende of rustende, in jeugdige Opvolgers, onze Helpers of Plaatsvervangers zien, die aan ons de schatting van eerbied betalen, welke onze eerwaardige Grijsaards thans van ons ontvangen. Belieft het den alwijzen Beschikker
over

over leven en dood, ons, vroeger of later, opteroepen van Echtgenooten of onverzorgde Kinderen, onze laatste dagen zullen niet verontrust worden, door de angstige klagt onzer lievelingen: „ wie zal voor ons zorgen? wat zal ons „ op aarde overblijven?” Zij zullen, met ons, staat maken, op de toezegging van onzen goeddoenden Koning, en, in zijne zorg, de zorg erkennen van de opperste Goedheid zelve.

Het geen ik gezegd heb, schoon onvoldoende voor het belang des onderwerps, zal evenwel, hoop ik, genoegzaam zijn, om U te doen gevoelen, hoe weldadig de nieuwe wetten en inrigtingen zijn, voor het akademisch onderwijs, daar ze, en, aan de Maatschappij, eenen nieuwen waarborg geven, voor haren bloei en welvaart; en, aan de jongelingschap, nieuwe hulpmiddelen tot hare Letteroefeningen; en, aan de leergierige Kweekelingen der Hoogeschoolen, nieuwe eer en voordeelen; en, aan hunne Onderwijzers, nieuwe aanmoediging en belooning.

Dank zij dan den Vader des Vaderlands gezegd, die aan onze Hoogeschool een nieuw leven

ven geeft! Dat Gelderland zich verblijde, over de herleving van Harderwijk; dat Vriesland verheugd zij, over de wederoprigting van Franeker; grooter weldaad, aan Utrechts Land en Stad bewezen, verplichten ons, tot levendiger dankerkentenis. Dat Leijden en Groningen, in den tijd der onderdrukking boven ons verheven, dezen Feestdag met ons vieren, Utrecht, Utrecht alleen, kan op dezen dag juichen: „naast God zijn wij alles aan Koning Willem „den I. verplicht!” O! dat Zijn hart zich, bij de bewustheid van deze weldaad, verheuge! dat Zijn oog er de schoonste vruchten van zie! dat Zijne hand het herstelling-werk voltooje! Dan zien wij dit gedeelte van het Staatsgebouw in een welgeördend verband gebracht, met de Stichtingen tot het laag en middelbaar onderwijs, tot de geneeskundige verzorging, tot de burgerlijke wetten en regtspleeging, en tot de kerkelijke orde en tucht, in onze gewesten. Ja! dan genieten ook de Zuidelijke Afdeelingen van zijn Rijk de weldaad van nieuwe inrigtingen, gewijzigd naar hare bijzondere behoeften en belangen!

Zoo zal ons Nageflacht nieuwe zegeningen
kun-

kunnen genieten, welke wij van onze Voorvaderen niet geërfd hebben. Hunne nagedachtenis te verëeren, blijve onze heilige pligt; want zij hebben, voor Tijdgenooten en Nakomelingen, grondslagen gelegd, op welke wij bouwen. Zij hebben gesticht, wat wij uitbreiden en opfieren. Utrechts aloude Burgervaders hebben schatten te koste gelegd aan eene Akademie, welke het pronkstuk harer Stad was. De Hoogste Magten van dit Gewest hebben haar luister en gezag bijgezet. Maar, om eene Hoogeschool in stand te houden, die haren rang, onder die van Europa, zoude kunnen handhaven, daartoe werd meer vereischt, dan ééne Stad konde opleveren. Laat ons het niet ontveinzen! Om inrigtingen, als de tegenwoordige, met vrucht daartestellen, om éénheid van doel en middelen in het hooger Onderwijs te bevorderen, om Akademien en Kweekscholen aan elkanderen te verbinden, daartoe was één Oppergezag over geheel Nederland noodig: en, om dat zoo te doen, als het heden geschiedt, daartoe was een Vorst noodig, als de onze is.

Het

Het is aan dit Koninklijk welbehagen, dat wij het geluk te danken hebben, van onze Akademie gesteld te zien, onder het toezicht van een edel Vijfmanschap, in welks vergadering veel omvattende wetenschap, diepe menschenkennis en ware levenswijsheid zich vereenigen, met zorgvuldige voorzichtigheid, geöefende ervaring en hartelijke zucht voor de Wetenschappen en hare Beoefenaars. Ontvangt dan, edele, grootachtbare Heeren! uit mijnen mond, deze hulde, aan Uwe verdiensten toegerekend door onzer aller hart! Gij hebt Uwe waardigheid aanvaard, op eene wijze, te aanmoedigend en verplichtend voor de Onderwijzers en Leerlingen, om te twijfelen aan Uwe Vaderlijke zorg, voor alle onze belangen. Gij hebt ons die toegezegd: wij maken er staat op. De pligten ons opgelegd, hebben wij, bij plegtige belofte of eedzweering, op ons genomen. Ik behoef dus niet andermaal te zeggen: „wij zullen ze vervullen.” Liever zeg ik: „wij zullen ze vervullen, met Gods hulp.” Bekleed met 's Konings vertrouwen, kunt Gij veel goeds voor deze Akademie doen, en veel kwaads van haar weeren. Of, wanneer Gij niet
in

in staat zijt, onze wenschen te bevredigen, dat wilt Gij gaarne de tolken onzer verlangens worden bij Zijne Majesteit. Op Uwe goedkeuring stellen wij hoogen prijs: in het verdienen van dezelve, hopen wij onze Jongelingschap voortegaan. Ik zoude haar U aanbevelen, zoo zij niet, met ons, U ware aanbevolen, door den Koning zelve. Wat schiet mij dan over, bij deze plechtige gelegenheid, dan U danktezeggen voor de luisterrijke wijze, op welke Gij onze Hoogeschool heden inhuldigt? Wat meer, dan Uwen hoogachtbaren Voorzitter te betuigen de erkentenis van ons geroerd hart, voor de, ons en onze kweekelingen zoo vereerende en bemoedigende aanspraak, welke wij zoo even uit zijnen wijzen mond mogten hooren? Vervult de Alzegenaar onzen wensch, dan worden Uwe aanzienlijke Personen en Geslachten mild gezegend; dan staan Uwe eer-gestoelten vast; dan verheugt Gij U nog lang, in den bloei der Hoogeschool, onder Uwe verzorging gesteld.

In de rij der edelmoedige Verzorgers onzer Akademie, plaatst de Koninklijke wet ook den eersten Magistraatspersoon van Utrecht, dien

het ons leed doet, wegens ligchaams ongesteldheid, thans niet in deze Vergadering te mogen begroeten. Door de gezegde bepalingen der wet heeft Zijne Majesteit verhoed, dat alle onze betrekking worde afgesneden op eene Regeering van Stad en Land, welke zoo wel gezind is voor de Hoogeschool, en aan welke de meesten onzer, bij hunne eerste aanstelling, hunne getrouwe gehechtheid hebben betuigd. Nooit zal uit ons geheugen worden gewischt, wat wij, aan onze voormalige Verzorgers, de Handhavers onzer belangen, verschuldigd zijn. De akademische Jeugd zal, op heden, eene nieuwe proeve ontvangen van het deel, dat Utrechts Regeering neemt in de feest-vreugde van dezen dag. Hetgeen Gijlieden, edele achtbare Heeren! aan onze Kweekelingen doet, dat doet Gij aan ons. Gaat voort, naar de betrekking, welke ons nog op U overblijft, ons en hun, en alzoo de Akademie, het erfdeel Uwer Vaderen, te begunstigen! Wij zullen wederzijds de welvaart en den roem van Uwe Stad trachten te onderhouden. God zegene Haar, en doe U een nieuw tijdperk van haren voorspoed bevorderen en beleven!

Wijd-

Wijdberoemde Mannen! zeer geachte Ambtgenooten in de bediening van het Hoogleeraarambt aan deze Akademie! U wensch ik, gelijk mij zelven, geluk, met de heugelijke gebeurtenis van dezen dag. Hoe vele bedroevende en vreesverwekkende dagen heb ik beleefd, met U, die, voor de bevrijding van Nederland, nevens mij, in het gareel geslagen waart! Doch, nu zij ons vergoed worden, door eenen dag als dezen, beklagen wij er ons niet meer over; maar danken God, dat Hij ons één hart en ééne ziel gegeven heeft, om onze posten niet te verlaten, maar de handen in één te slaan; om te bewaren, wat nog niet verloren was; en om te herkrijgen, wat ons en onzen Kweekelingen was ontroofd. Wij deelen, als Broeders, in elkanders vreugde. Wij verheugen ons, dat ook zwakken en grijzen den storm, met ons, verduurd hebben, en nu de weldaden van eenen effen hemel, met ons genieten. Dat Zij nog, zoo lang het leven hun en den hunnen eene weldaad zijn kan, ons vereeren, met hun bijzijn, raad en hulpe! Ons genoegten wordt vergroot, door de aanwinst van U, nieuwe Ambtgenooten! welke, of, reeds elders, in het onderwijs

der Jeugd, U roemrijk hebt gekweten, of, door andere werkzaamheden, den bloei der Wetenschappen hebt bevorderd. Wij zien, met verlangen, de dagen te gemoet, op welke Gij Uwe gewigtige Posten, door plegtige redevoeringen, zult aanvaarden. God geleide U, met Uwe dierbare betrekkingen, herwaards, en doe Uwe verheffing aan deze Hoogeschool dienen, tot vermeerdering van het nut en genoegens Uwes levens, en tot vorming van vele jonge lieden, ten dienste van het Vaderland en de Kerk! Hij verbindt ouderen en jongeren in den dienst der Wetenschappen, door den band des Vredes en der Vriendschap! Voor U allen, waardste Ambtgenooten! levere de herstelde Akademie nieuwe eer en vermeerderde genoegens op! Leeft, gelijk in Uwe Kinderen, zoo ook in de Jongelingen en Mannen, welke Gij gekweekt hebt, voor de burgerlijke Maatschappij en voor de Gemeente van onzen Heer Jezus Christus!

Ja! dierbare Jongelingschap! wanneer Gij U aan de Akademie laat vormen, tot wijsheid en deugd, en, na deze oefenplaats vaarwel gezegd te hebben, bestendig voortgaat op den

66n-

éénmaal welgekozen weg, dan leven wij in U, dan leven wij, ook na onzen dood. Zoudt Gij ons dan niet lief en waard zijn, en, in onze schatting, naast onze eigene Zonen staan? Wanneer de Koning, die ook Vader is, wanneer Uwe eigene Vaders, Moeders of Verzorgers U aan ons aanbevelen, zoudt Gij U dan ook niet aan ons toevertrouwen, als aan Uwe tweede Vaders? Zijne zorgvuldigheid stelt U, met ons, onder het oppertoezicht van edelmoe-dige Verzorgers, die, gelijk hun grijze Voorzitter ons meldde, ook zelve aan deze Akademie zich lieten vormen, en daardoor zoo veel te geschikter zijn, om de weldadige bedoelingen van Zijne Majesteit met haar uittevoeren. Laat hunne vermaning en raad, heden U zoo hartelijk toegediend, U immer welgevallig zijn! Gij hebt mij, in de betrekking, in welke ik tot U allen sta, geëerd, ook in den tijd, welke mijnen post van alle zijne achtbaarheid beroofde, en mij luttel goeds voor U te bewerken vergunde. Nu zult Gij te meer U beijveren, om mijn genoegen, dat is, het genoegen van alle Uwe Leermeesters, dat is, Uw eigen geluk, te bevorderen, door de naarstigheid in letteröe-

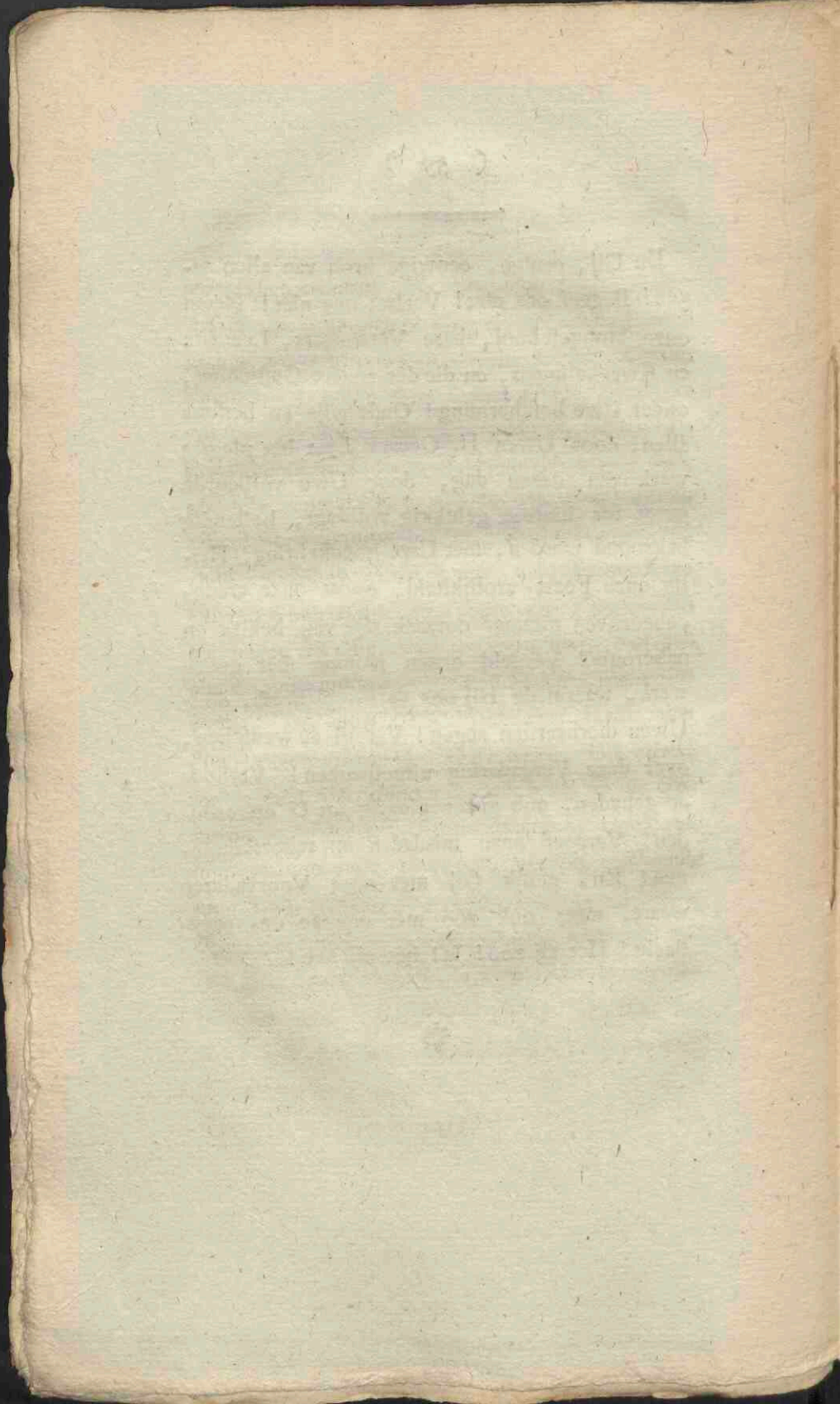
feningen en door de reinheid van zeden. Zoo zal het einde van dezen dag toonen, dat Gij eere en weldaden waardiglijk weet te genieten, en dat 's Konings gunsten, de zorg onzer Bestuurderen, en het onderwijs Uwer Leermeesteren, aan U wel befteed zijn. Zoo kroone U 's Hemels goedkeuring en zegen! Zoo bekleede menig een van U eenmaal die cergeftoelten! en menig een vervange onze plaats! Althans elk Uwer zij de zekere hope des volgenden geflachts!

Weest Gij er getuigen van, veelgeëerde Toehoorders van allen rang, die dit Feest mede helpt vieren! Weest er getuigen van, zoo velen Gij, onder onze Jongelingschap, de voorwerpen telt van Uwe liefdezorg! Helpt den bloei dezer Akademie bevorderen, Gij allen, die daartoe het vermogen hebt! Maakt de Vaderlandsche inrigtingen van hooger of lager onderwijs, van nu voortaan, niet te fchande, door Uwe Kinderen te zenden, waar ze hunne moedertaal verleeren, en zich aan vreemde zeden gewinnen! Geniet, elk in Uwe betrekkingen en nuttige werkzaamheden, 's Heeren zegen, met het kroost, dat Hij U ter vorming toebetrouwde!

En

En Gij, eenige, eeuwige bron van allen zegen! Begeef ons niet! Verlaat ons niet! Neem onze Hoogeschool, hare Verzoekers, Leeraars en Kweekelingen, en die der andere Gestichten, onder Uwe bescherming! Onderwijs en bestuur allen, door Uwen H. Geest! Laat het plechtig werk van dezen dag, door Uwe verbeurde gunst tot hiertoe gelukkig volbragt, bestendig bekroond worden, met Uwe goedkeuring! Heilig onze Feest-vrolijkheid, opdat onze vreugdebedrijven nimmer oorzaak zijn van beklag en naberouw! Vergeld onzen Koning het goede werk, waarmede Hij ons verheugd heeft, door Uwen dierbaarsten zegen! Vervul de wenschen, over deze Vergadering uitgesproken! Verhoor de gebeden, ook gister plechtig tot U opgezonden! Vergeef onze misdaden en tekortkomingen! En, gelijk Gij met onze Voorvaderen waart, wees ook zoo met ons en ons nageslacht! Het zij zoo! Ja! het zij zoo!

A A N S P R A A K
D E R
S T U D E N T E N
A A N D E
C U R A T O R E N
D E R
UTRECHTSCH E H O O G E S C H O O L,
B I J M O N D E V A N D E N O U D S T E N
S T U D E N T

BARTHOLD REINIER DE GEER.

Weledele, grootachtbare Heeren!

Zoo belangrijk het voor ons is, onze Hoogeschool in hare regten te zien hersteld en bevestigd, zoo aangenaam is ons de wijze beschikking van onzen Koning, waardoor het Zijne Majesteit behaagd heeft, het opzigt over dezelve aan Mannen toetevertrouwen, die, zoo wel door hun verstand, als door eene rijpe ondervinding,

zoo wel door kunde, als braafheid, zich dezen post hebben waardig gemaakt. Het is hierom, dat wij hen onze belangen vertrouwend aanbevelen, in de zekere verwachting, dat zij alles, wat aan de welvaart onzer Akademie bevorderlijk is, opregt zullen behartigen. Het is hierom, mijne Heeren! dat wij U. op dit oogenblik, uit naam onzer Mede-studenten, van onzen eerbied en onze hoogachting willen verzekeren. Bij elke gelegenheid hopen wij U. door ons gedrag te toonen, dat wij Uwe pogingen tot ons welzijn wenschen behulpzaam te zijn, en alles in acht te nemen, wat de orde en zedelijkheid aan onze Hoogeschool kan doen stand houden. Zoo mogen Uwe werkzaamheden met den besten uitflag bekroond worden, en Gij. Uwe nieuwe loopbaan met genoeg voortzetten!

A A N S P R A A K

D E R

S T U D E N T E N

A A N D E

P R O F E S S O R E N

D E R

UTRECHTSCH E H O O G E S C H O O L,

B I J D E Z E L F D E G E L E G E N H E I D,

B I J M O N D E V A N D E N Z E L F D E N.

Hooggeleerde Heeren, Profes-
soren dezer Hoogeschool!

De dag van heden is voor elken Utrechenaar
zoo belangrijk en gedenkwaardig, dat dezelve
steeds, in de Jaarboeken van onze Stad, vermaard
zal blijven. Wij zien, op denzelfven, onze Hoo-
geschool, door het wijs bestuur der Goddelijke
Voorzienigheid, uit hare vernedering herrezen,
ver-

vernieuwd, bevestigd en uitgebreid. Zoo blijde deze gebeurtenis voor elken onzer is, zoo aangenaam moet dezelve aan onze Hoogleeraars zijn. Wij hebben het daarom onzen pligt geacht, hen, uit naam onzer Mede-studenten, daarmede van harte geluk te wenschen, en hen zoo een vernieuwd bewijs van onze hoogachting te geven. En hoe gaarne vervullen wij dezen taak, daar wij tot Mannen spreken, die niet slechts door hunne kundigheden zich verdientelijk gemaakt, maar ook door eene beproefde ondervinding getoond hebben, hoe zeer Zij onze belangen behartigen. Wij gedenken, hoe, in den tijd onzer overheersching, de wijze inrigtingen onzer Voorvaderen, door de bedachtzaamheid en den onvermoeiden ijver onzer Leeraars, zijn in stand gehouden, en hoe de eer van onze Hoogeschool door hen is gehandhaafd. Wij gedenken, hoe zij steeds, door hun onderwijs, getracht hebben, ons tot nuttige leden der Maatschappij te vormen. Maar bovenal gedenken wij, hoe zij steeds voor onze zeden hebben gewaakt, en, zoo wel door hun voorbeeld, als door hunne lessen en raadgevingen, ons tot deugd en braafheid hebben aangespoord.

Bij-

Bijzonder hebt Gij U verdienstelijk gemaakt, die nu reeds vier jaren den post van Rector dezer Hoogeschool zoo getrouw hebt waargenomen. Menigvuldig waren de bezigheden, aan denzelfven verbonden; maar Gij hebt dezelve, met eenen voorbeeldelozen ijver, vervuld. Vele waren de moeilijkheden, welke uit denzelfven voortsporen; maar Gij hebt die alle, zoo wel door voorzichtigheid en beleid, als door geduld en standvastigheid, overwonnen. En, ten allen tijde, hebt Gij ons getoond, hoe na ons belang U aan het harte lag. Getuige hiervan elke gelegenheid, waarin Gij ons hebt raadgegeven en geholpen. Getuige hiervan inzonderheid de welmeenende taak, waardoor Gij ons hebt vermaand en aangemoedigd, toen wij gereed stonden, om, ten dienste des Vaderlands, onze haardsteden te verlaten. Getuige eindelijk de hartelijke welkomstgroet, welke Gij ons, nog voor weinige weken, bij onze terugkomst hebt gegeven. Wij wenschen niets meer, dan, voor deze zorg en liefde, door U aan ons be-
troond, bestendig U onze dankbaarheid te bewijzen.

Wij wenschen niets meer, dan, door ons gedrag, aan onze Hoogleeraars te toonen,
dat

dat wij hunne weldaden niet onwaardig zijn. Veel mogen wij, bij de gunstiger omstandigheden, welke wij thans beleven, van hen allen verwachten; maar veel verwachten Zij ook van ons, en wij hopen aan deze hunne verwachting te beantwoorden. En, worden onze dierbaarste wenschen vervuld, zoo mogen alle hunne werkzaamheden voorspoedig gemaakt worden, en zij, met hunne huisgezinnen, Gods dierbaarste zegeningen, in de ruimste mate, ondervinden!

DICHT-STUKKEN.

DICHT-STURME

H E T
JUICHEND NEDERLAND;

TER GELEGENHEID

DER NIEUWE VERORDENING VOOR HET HOGER ON-
DERWIJS, EN LE AANSTELLING VAN CURATOREN
EN PROFESSOREN OP 'S LANDS UNIVERSITEITEN
EN ATHENEËN.

Hoe menig eel vernuft versiert thans de eerekroon,
Als hulde aan elks verdienst', door onzen Vorst, geschonken!
Het gouden lauwerloof verhoogt haar' waarde en schoon:
Lang moet zij, onbezwaakt, op aller scheidel pronken!
Geluk met zuik een' keus, mijn dierbaar Vaderland!
Zoo zegepraalt de kunde en 't scherp gezond verstand.
Geen sektengeest kon hier des Konings gunst bepalen:
Elk kerkgenootschap deelt in PALLAS' milde stralen:
CALVIJN en LUTHER gaan, met MENNO, op haar spoor,
Nu onze Jong'lingschap, in eedlen ijver, voor.
Geleerdheid zal, tot eer van Neerland, welig bloeijen;
Haar rijke teelt in tal van schoone telgen groeijen.
Zoo worde alom, ook hier, voor beter nageslacht,
Verlichting, aller wensch, voorzigtig aangebragt!

LUBLINK.

E

BIJ

BIJ DEN MAALTIJD,

TER GELEGENHEID VAN HET

INWIJDING-FEEST

DER

AKADEMIE TE UTRECHT.

Deez' Hooge School, vernield door 's Korskaans geweld,
Maar schooner dan weleer door WILLEM's deugd hersteld,
Zal, met een' luister, als geen' vroegere eeuwen zagen,
Den roem van echte, van Batavische kunde, schragen.
Wie juicht, in Utrechts vest, niet met een' dank'ren traan
Dit wijding-feest, de keen van zoo veel grootheid, aan?
Wie voelt, die in 't verschiet de schoonste vrucht ziet bloeijen,
Het Nederlandsche hart niet voor Oranje gloeijen?
Gij allen, die, met mij, geleerdheid mint en schat,
En, diep bewogen, 't heil van dezen dag bevat,
Drinkt vrolijk dezen kelk, ter eed'le dankbetooning:
En juicht, met mij, tot God, en zegent onzen Koning!

R. FEITH.

BIJ

B I J D E

H E R S T E L L I N G

H O O G E S C H O O L

T E U T R E C H T.

Hef, grijze Stad! het achtbaat hoofd omhoog!
Uw' ketens zijn vergruisd. Het dwangjuk ligt aan stukken.
De looden hand, die zwaar en vreeslijk op U woog,
Zal nu geen' paarten meer aan Pallas kroon ontrukken.

Die Pallas rijst en praat in schooner licht;
Zij schudt den speer, en trapt op losgescheurde banden.
Een Hemel - glans omstraalt het Godlijk aangezicht,
En doet, zelfs 't koudste hart, in eedle geestdrift branden.

Een Monster zag het vuur, zoo lang gevoed,
Met zoo veel zorg gekweekt in deez' gewijde koren,
Zijn adem doofde 't uit; maar 't blaakt in heller goed,
Bij vrijheids levenslucht, zoo heerlijk als te voren.

Nauw ging in 't Land de kreet der Vrijheid op,
Of 't spreidde van rondsom reeds schitterende vonken.

Nu rijst uw Tempel-burg, en heft zijn' kruin in top,
En zal ('t is Nassau's wil) zoo schoon, als eertijds, pronken.

De Rijn, die roemloos thans uw Vest omvloeit,
Ziet, vrolijk, d' Offerwijn weêr op het altaar plengen.

't Is, of hij minder traag, deez' dag, naar Leyden spoeit,
En gaarne uw' Zuster' - groet aan d' oud're telg wil brengen.

Juich dan, o grijze Stad! juich Jong'lingschap!
Omfinger 't jeugdig hoofd, met 's Krijgsmans eerlaurieren;
Vlecht ze in het palmentoof, bij vrolijk handgeklap,
En laat deez' blijden dag, een dubb'le krans U fieren!

En, zijn die lauw'ren niet met bloed bemorst,
Wij danken 't gunstig lot, dat U den strijd bespaarde,
Dat, hoe ook 't moedig hant naar glorie heeft gedorst,
U, voor het Vaderland, in stiller kring bewaarde.

Wat ook Bedilzucht smaalt, uw doel was schoon.
En, trekt de wolk weêr zaam, die zoo veel zorgen baarde,
Nu kent Ge 't spoor der eer. Nog blinkt der Helden kroon:
En 't Vaandel is nog daár, waarom Uw moed U schaarde.

Brengt d' elgen' Geest bij stiller bezigheên!

Ook in dat moeilijk werk is roem en eer te halen,

Getuige d' ed'le rij, die hier U vóór zal treên!

Ziet, hoe der Mufen krans op 't achtbaar hoofd kan pralen!

Die eerkroon zij uw doel, bij elken flap!

't Vernuft ontgloeie Uw' borst! Uw' Leidsvrouw zij de Reden!

Natuur uw groote School, voor ied're Wetenschap!

Vooral, staat naar den roem van onbeylekte zeden!

Dan bloeit ge, in nieuwe jeugd, o grijze Stad!

Dan zult gij van deez' dag nog schoone vruchten plukken.

Daar Vorst en Vaderland den krans van lauwerblad,

Met roem behaald, op 't hoofd der Stichtsche Pallas, drukken.

A. DIERSEN,

Wed. MOLL.

H E R S T E L L I N G

UTRECHT'S HOOG E S C H O O L.

Verheugt, verheugt u, ó Bataven!
 De nacht der rampen is voorbij!
 Schudt af den smaad van bange slaven,
 En spot met dwang en tirannij!
 Gij zaagt uw' dapp're legerscharen
 Den wreeden, Korsikaan vervaren,
 Die schrik in 't hart der volken joeg,
 Geen regt erkende en, in zijn' woede,
 De menschheid, met eene ijs'ren roede,
 Meedoogenloos in 't aanzigt sloeg!

Getuigt het, onderdrukte volken!
 Getuigt het, ó mijn Vaderland!
 Gij draagt de teek'nen zijner dolken,
 Die woelden in uw ingewand.
 Geplaagd, getrapt en uitgezogen,
 Door ijd'le praal en schijn bedrogen,
 Stondt ge, op zijn' eisch, uw erfdeel af!
 De Gauler, trouwloos in zijne eeden,
 Verachtte uw' deugd en oude zeden,
 En roofde, wat uw vlijt u gaf.

De rol der eeuwen zal gewagen,
 Van zijn bedrog, geweld en moord,
 Aan 't nageslacht een' beul verklagen,
 Die gruw'len pleegde, nooit gehoord;
 Zij zal voortaan geen' Cesar noemen,
 Om heerschzucht en geweld te doemen,
 Schoon hij de halve wereld won;
 Zij vraagt, bij Alva en Granvelle,
 Naar grooter monster van de helle,
 En 't menschedom noemt Napoléon!

De schrik verzelde alom zijn' schreden;
 Het misdrijf heerschte in zijn gebied,
 Zijn arm vernielde vaste steden,
 En spaarde 't heilig outer niet.
 Zijn heerschzucht, die zich nooit verzaadde,
 Die de aarde in bloed en tranen baadde,
 Vervoerde hem tot razernij;
 Hij poogde 't menschedom uit te roeijen,
 Of allen aan zijn' magt te boeijen,
 En vormde een' wereldmonarchij!

Volleerd in huich'larij en lagen,
 En trouweloos in elk verbond,
 Wist hij zijn' zetel lang te schragen,
 Op bloedschuld en bedrog gegrond.
 Geen' wet of waarheid was hem heilig,
 Geene onschuld voor zijn' moedwil veilig,
 Hij dreef met deugd en eer den spot;
 Hij waande, de Almagt te evenaren,
 En dreigde, met zijne adelaren,
 Te stijgen naar den troon van God!

Vertrouwende op geluk en krachten,
 Schreef hij Natuur zijn' wetten voor,
 En boorde, met zijn' legermagten,
 Hare ontoegankb're rofsen door.
 Der Alpen top zag zijn' kohorten,
 Italië! op u nederflorten,
 En daverde bij uwen val,
 Toen de Arno vlugtte, in sneller stroomen,
 Voor 't bloed, dat, aan haar' vrucht'bre zoomen,
 Bij beken vloot, van berg en dal!

ó IJz'ren kroon, zoo duur bevochten,
 Verschriklijk beeld van zijne magt!
 Gij eischter nieuwe legertogten,
 Als in der middeleeuwen nacht.
 Ocht! hadt gij, bij zijn' zegevieren,
 In schijn van 't eerloos hoofd te sieren,
 De hersenpan hem ingedrukt!
 Nooit waar' hij tot een' God verheven,
 Gebiedende over dood en leven,
 Bij volkeren, in 't stof gebukt!

Maar de uitkomst zijner gruweldaden
 Hing van den wil der Almagt af,
 Zij baant den booswicht de eigen paden,
 Die leiden tot verderf en straf.
 Gevoerd naar Ruslands barre dreven,
 Om daár voor hare wraak te beven,
 Bij vuur en ijs en hongersnood,
 Verloor hij heir en adelaren,
 Omringd door zwermen van Tartaren,
 Getrouwe knechten van den dood!

ó God!

o God! wie ziet uw alvermogen,
 En knielt niet, vol van eerbied, neer!
 Zijn val moest Nassau's teltg' verhoogen,
 En Neêrland zag Oranje weêr!
 Zoo wijkt; na storm en onweersvlagen,
 De nevelvorst der winterdagen,
 Wanneer de zon treedt op haar' baan;
 Zij rijst, gerooid met gouden stralen,
 En 't koor der blijde nachtegalen
 Vangt, bij haar' komst, een' lofzang aan!

Juicht, juicht dan, broeders, feestgenooten!
 Juich Utrecht! na den bangsten nacht!
 Minerva's tempel is ontsloten,
 En 't heilig offer aangebragt!
 Ik zie van vreugd de wanden beven,
 De schimmen uwer vad'ren zweven,
 In wierook, bij den Offeraar;
 Zij spellen, in verrukte toonen,
 Den roem aan hunn' gewijde zonen,
 En zegenen de priesterfchaar.

De waarheid heeft haar' toorts ontsloten,
 Haar' glans verheft uw tempelkoor,
 Zij heeft zich op den nacht gewroken,
 En breekt met nieuwen luister door;
 Zij zal, daar wij haar' licht aanschouwen,
 Voor u hare achtb're rol ontvouwen,
 Geen d'wing'land scheidt die uit haar' hand!
 Dat onderpand, den mensch gegeven,
 Herinnert hem een eed'ler leven,
 Zijne afkomst en zijn Vaderland.

Triomf! de mensch herneemt zijn' waarde,
 Den rang, dien hem de Schepper gaf!
 Hij is niet meer een slaaf der aarde,
 En staat zijn' adel nimmer af!
 Geweld en list moog' hem vervaren,
 De tijd kan nooit zijn regt verjaren,
 't Is al vergank'lijk, wijd en zijd:
 De beek, die aan zijn' voeten kronkelt,
 't Gestart, dat aan den hemel fonkelt,
 Maar hij is boven grens en tijd!

Besemd, om rust'loos voort te streven,
 Trapt hij den slagboom voor zich neêr,
 En ijlt naar afgelegen dreven,
 En vindt een' vroeger wereld weêr!
 Op Tschimborasfo's top te dwalen,
 In 's aardrijks afgrond neêr te dalen,
 Te zwerven op den oceaan,
 Is spel, voor zijn geducht vermogen:
 Natuur beloont zijn roek'loos pogen,
 En brengt hem hare schatting aan!

Zijn geest snelt vlugger, dan de winden,
 En rent door 't meteloos heelal,
 En tracht den naam van Hem te vinden,
 Die eeuwig was en wezen zal! —
 Die, vóór hem, op den aardbol traden,
 Geborgen, als de najaarsbladen,
 Verrijzen uit der eeuwen nacht;
 Het zij zij Vorsten zijn, of slaven,
 Hij roept hen uit verholen graven,
 En rigt de deugd van 't voorgeslacht.

Maar hoor hem ziel en zinnen boeijen,
 Bij snarenspel en vrengdgeschal,
 Voel 't speeltuig in zijn' handen gloeijen,
 Zijn lied bruist, als een waterval!
 Zie, zie hem, met bezieide ving'ren,
 Den bliksem van Gods almagt sling'ren,
 Als hij met tint en verwen speelt;
 Kniel neder, waar zijn beitel toovert,
 De koude steen uw hart verover't,
 En gij verliest op 't marm'ren beeld!

Waar heen, waar heen? verrukte zanger!
 Bedwing de weelde van uw lied;
 De toekomst gaat van wond'ren zwanger,
 Bezing die blijde toekomst niet!
 De dageraad is aangebroken,
 De menschheid en haar regt gewroken,
 De vrije kunst vindt brood en eer!
 Verhef u, koor der Zanggodinnen!
 De wijsheid leidt haar zonen binnen,
 En Utrecht juicht en wenscht niet meer!

A. SIMONS.

AAN DEN KONING,

BIJ DE

I N W I J D I N G

D E R

UTRECHTSCH E H O O G E S C H O O L .

Heil, Koning! heil zij U, wien wij als Vader eeren,
Wien van het kinderhart dit volk de hulde wijdt!
Blijf lang, in 's Hoogsten gunst, 't verloste Volk regeren,
Dat Gij ren Vader zijt!

Waar Gij uw volk regeert, daar rinkelt boei noch keten,
Daar rijst geen mitsaardvlam, mer menschenmerg gevoed:
Wij eeren onzen God, naar de inspraak van 't geweten;
En 't kost geen Christenbloed,

Waar Gij uw volk regeert, regeren Orde en Wetten,
De weegschaal van het Regt weegt niet, dan 't regt alleen.
Geen stoute kan den voet op 's armen nek er zetten,
Of hem op 't harte treên.

Waar

Waar Gij uw volk regeert, daar vinden veege kranken
Alom een' hand gereed, die 't wank'lend leven redt:
Voor leniging van smart zal daar de lijder danken
In 't uiterst smeekgebed.

Waar Gij uw volk regeert, daar streeft, met reuzenstappen,
De Geest, dien God ons gaf, steeds voorwaards op het spoor,
Dat tot de waarheid leidt, en 't licht der Wetenschappen
Dringt tot de slupen door.

Waar Gij uw volk regeert, daar zullen kunsten bloeijen,
En akker, weide en hei, rivier en oceaen,
't Brengt al zijn' rijkdom op, en 's aardrijks schatten vloeijen,
Van Oost en West, ons aan.

Heil, Koning! heil zij U! Uw Kroon, met glans omgeven,
Drukk' nooit uw achtraar hoofd met pijnlijken last!
Hij, die ten troon U riep, wat wank'len moge en beven,
Zette Uwen zetel vast!

Uw' teedere Echtvriendin (zoo mogen wij Haar noemen:
Ze is Moeder en Ze is Vrouw, zoo als slechts enk'len zijn;
Geen WILLIAM kon meer op Zijn' MARIA roemen.)
Zij lang Uw oogelijjn!

Wat Vader WILLEM was, de Vader onzer Vadersen,
Zij, zoo als Gij voor ons, Uw Kroost voor 't nageslacht,
Als Gij eens, boven de aard', den troon des Lams zult naderen,
Waar schooner kroon U wacht.

D. VAN DER LOO.

B I J D E
P L E G T I G E I N W I J D I N G
D E R
U T R E C H T S C H E H O O G E S C H O O L .

Broeders! welke schoone dagen
Onze brave Vad'ren zagen,
Schooner dag rijst voor ons oog.
Onze School, door woeste vlagen,
Als het graan ter aard' geslagen,
Heft met luister 't hoofd omhoog.

Leed en zorgen zijn verdwenen,
Feestgejuich vervangt het weenen.
Broeders! welk een schoone dag!
Nooit nog heeft het Stichts Athenen
Zulk een helder licht beschenen,
Als het thans aanschouwen mag.

Nacht'lijke eeuwen, lang verdreven,
Dreigden Bato's erf en neven,
Dreigden alle Volken weér:
Maar de Geest, den mensch gegeven,
Tot een meer dan dieren - leven,
Zinkt niet in dien nacht ter neer!

Neen!

Neen! de tijden der Barbaren,
Toen de menschen tijgers waren,
Neen! die tijden keeren niet,
Geene ontmenschte legerscharen,
Geene horden moordenaren
Wil Hij, die 't heelal gebiedt!

Moe' van woelen, wars van strijden
En gelouterd door het lijden,
Zal het menschelijk geslacht
Zich der Wetenschap nu wijden
En in 't heug'lijk licht verblijden,
Ons van boven aangebragt.

Heil ons, Broeders! onze Zonen,
Die zich oorlogshelden toonen,
Als het Vorst en Vrijheid geldt,
Zullen onze zorgen loonen,
Zullen uwe schedels kroonen:
Ieder wordt een Letter-held.

Heil ons, Broeders! nu herboren,
Prijkt veel schooner, dan te voren,
Onze School, met nieuwen glans.
Heil ons! in der Wijzen koren
Zal zij eens met luister gloren,
Als 't geslarnte aan 's Hemels trans.

Zouden we uwen lof verkleenen,
Op wier graven wij nog weenen,
 Vaderen, zoo hoog geacht?
Neen! de zonnen, die hier schenen,
Waar we 't licht nog van ontleenen,
 Eert uw dankbaar nageslacht.

Neen! het kan uw' roem niet krenken,
Dat wij zoo veel heerlijks denken
 En aanschouwen in 't verschiet.
't Zijn uw' bronnen, die ons drenken;
Wij, wij volgen slechts uw' wenken;
 't Is uw werk; het onze niet.

Heil ons, Broeders! tranen vloeijen;
Onze dankb're harten gloeijen
 Van een' nooit gevoelde vreugd.
Onze Hoogeschool zal bloeijen,
En de roem van Neerland groeijen,
 Door de bloem van Neêrlands jeugd.

D. VAN DER LOO,

TER GELEGENHEID

DER

INHULDIGING

VAN

'SLANDS HOOGESCHOOL

TE UTRECHT.

Herrijs dan, kroon van dit gewest!
Herrijs in *Utrecht's* grijze vest,
O Hoogeschool, zoo lang vermaard, zoo snood vertreden!
Driewerf geluk! Uw heil breekt aan,
't Hartscheurend leed is uitgestaan;
De toekomst lacht U toe. Vergeet nu 't wreed verleden!

Vergeet den bitt'ren smaad en hoon,
Toen ge uit uw' fiere gloriekroon
De schoonste paalen reeds, baldadig, zaagt ontrukken;
Toen, door 'slands avondzon verlicht,
Een wrak slechts van uw schoon gesticht,
Het Zauggodinnenkoor, bedrukt, het hoofd deed bukken!

Ja,

Ja, als de feniks uit zijne asch;
 Gelijk APOL uit 's werelds plas,
 Wen hij AUROOR' verlaat, zoo zie ik u herrijzen,
 Mijn vaderland! Maar in dien gloor
 Prijkt meest het morgenlicht, waardoor
 We u 't koor der wetenschap uw' hulde zien bewijzen.

Hernieuwing wenkt deez' eeuw. De mensch
 Verliet de naauwbeperkte grens,
 Aan burger, denker, kunst en wetenschap gerekend.
 Eer zij der Vad'ren kunde en vlijt!
 Maar 't kleed der vroegere eeuwen slijt:
 De menschheid heeft op ons, als nieuw geslacht, gerekend.

Mijn vaderland! gij voelt dien drang;
 Ge erkent, u zelv' tot eer, den rang,
 Waartoe van ouds Euroop' u, grootsch, heeft uitgelezen.
 Dat vrij het Zuiden, in den spoel
 Der drieste domheid, wroete en woel',
 Gij, met *Germanje*, zult 's kinds achtb're leidslieën wezen.

Gij, met *Germanje* en *Albion*,
 Gij kroont Euroop', als met een' zon
 Van lichtglans, waar de nacht zijn breedgespreide vleug'len
 Weér, de eeuw ten spijt, hardnekkig rekt:
 Ja, waar hij koor en altaar dekt,
 Helpt uw verlichting, fier, zijn' werkingkracht beteug'len.

Ga voort dan, met dien vasten gang!
 Hoor, hoor Europa's lofgezag!
 't Wendt, vol van teed're liefde en dank, tot u reeds de oogen,
 Germanje smaakt niet meer. 't Vereert
 In u den geest, die u regeert:
 't Erkent het maagfchapsbloed en voelt zich opgetogen.

Ja, Koning! Vorst, uw' tijdkring waard!
 Uw' gloriënaam roem' dankbaar de aard!
 De wet, aan PALLAS koor, door uwe zorg gegeven,
 Zal, als de schoonste diamant,
 Van uwe kroon en 't vaderland,
 Uw' roem, met Neêrlands faam, bij volk aan volk doen leven.

Verlichting straalt van uwen troon,
 En fonkelt, WILLEM! in uw' kroon,
 Met onverdoofbaar vuur, waar uw' bevelen klinken;
 Bedaardheid matigt steeds het vuur;
 Standvastigheid bouwt voor den duur,
 En meest voor 't nageslacht zal eens uw' wijsheid blinken.

O Hoogeschool, thans ingewijd!
 Erken, wat gij verschuldigd zijt
 Aan's Vorsten zorg, aan de eeuw, toen weêr uw rang herbloeide.
 Verhef u op der Vad'ren graf!
 Schud, juichend, alle kluisters af,
 Maar ook de keten, die der Vad'ren kennis boeide!

streef moedig op het eerspoor voort!
Europa, door den glans bekoord
Van menig pronksteeu, die u siert met dubb'len luister,
Roem' 't wijsheidslicht, dat gij verspreidt,
Uw' voortgang, uw' gematigdheid,
Waar't nieuwe u nooit bedwelm', zoo min als 't oude u kluister!
En gij, wiens welbespraakte mond,
In d'ouden *Dom*, den heil'gen stond
Van 't blijdfte feestgebaar in glorie heeft verheven!
Uw' taal drong in de harten door;
Eén stem weérklonk door 't heilig koor:
„Wie kon zoo waard een' dag bekwamer spreker geven?”

J. DECKER ZIMMERMAN.

MINERVA'S FEESTVREUGDE,

B I J D E

VERNIEUWING EN INWIJDING

V A N

UTRECHTS HOOGESCHOOL.

Heft aan! Heft aan! Zingt, Feestgenooten!
Heft aan! het hart voor vreugde ontsloten!
Minerva wordt een feest gevierd,
Zingt Jubellied'ren, Feestgenooten!
Geen' reine vreugde in 't hart besloten!
Minerva's koor is grootsch versierd.

Aloude Stichtslad! in uw' muren
Vereenen, in deez' juichende uren,
De vreugde-toonen zich alom.
Wat ook geweld en list mogt ramen,
Wat ook de dwing'land hier mogt aëmen,
't Is feest in Utrechts heiligdom.

„ Ik wil het licht der wijsheid dooven,
„ Minerva van haar' kroon berooven,
„ Onwetenheid heersch' hier in 't rond!
„ Wat zegt verlichting in deez' dagen?
„ Verlichting is 't, het zwaard te dragen.”
Dus sprak de Heerschzucht op deez' grond.

Maar Hij, die, uit de hemelbogen,
Op 't lot der Natiën blijft oogen,
De schaal der Volk'ren in zijn' hand,
Hij sprak: „ Hier blijv' de wijsheid wonen
„ Verlichting hier haar' invloed toonen!”
En nu reeds juichte Nederland.

Nu rees die zon, met nieuwen luister;
Nu brak zij door; het somber dalster,
Dat reeds zijn' schaduw had verspreid,
Verdween met spoed, en nieuwe glansen
Verrezen straks aan de effen tranen,
Daar heller luister hen verbeidt.

Hefst aan dan! Zingt dan, Feestgenooten!
Hefst aan! het hart voor vreugde ontsloten!
Minerva wordt dit feest gevierd.
Zingt jubellied'ren, Feestgenooten!
Geen' reine vreugde in 't hart besloten!
Minerva's koor is grootsch verfierd.

Zij zelv', zij daalt hier in haar' tempel,
Vol eerbied nad'ren wij den drempel,
En juichen Haar aanbiddend toe:
„ Toef in ons midden, kroon uw' telgen!
„ Wil 't rijk der domheid hier verdelgen!
„ Zij week, zij week, der drijv'ren roé.”

Reeds is het hoogtijd in deez' wallen,
Niets kan nu onze vreugd vergallen.
't Is hoogtijd! dat elke hart ontvlamm't!
Ik zie reeds Utrechts leerstoel rijzen,
De Priesterschaar met wellust wijzen,
Op Neêrlands heul, uit Nasfaus stam.

Ja! WILLEMS lof! hij moge steig'ren!
Of zou de lier nog klanken weig'ren,
Daar nu de wijsheid op Hem staart?
Hier wil Hij 't outer op doen rigten,
Hier haren dienst een' tempel sichten,
Reeds staat Minerva's kroost geschaard.

Bloeit lang hier, fiere wetenschappen!
Ziet naar dit koor uw' zonen slapen,
In volgende eenwen nog verblijd!
Hen moge Neêrland: welkom! heeten,
Wen zij, aan Pallas schoot gezeten,
In Utrechts tempel zijn gewijd.

Ja! Utrecht! dat dit U verheuge!
 Dat dit de rollende eeuwenheuge!
 Uw wijsheids tempel is bereid.
 't Gebouw rijst op, de gevels pralen,
 Met nieuwen glans, en 'k zie haar' sralen,
 De Zonne der Gerechtigheid (*).

Komt! aangeheven, Feestgenooten!
 Komt! nu het hart voor vreugde ontsloten!
 Minerva zij dit feest geviert!
 Komt! nu gezongen, Feestgenooten!
 Geen' jubeltoon in 't hart besloten!
 Minerva's koor blijv' grootsch versterd!

H. J. ROYAARDS,
 Theol. Stud.

(*) *Sol Iustitiae illustra nos!* is het randscrift van Utrechts Akademiëwapen.

DE ZEGEPRAAL
DER
VERLICHTING,
BIJ DE
HERSTELLING
DER
UTRECHTSCH E HOOGESCHOOL.

Wat licht daalt neer van 's Hemels tranfen,
En straalt mij in 't gezicht?
Van waar die nooit gekende glansen,
Waarvoor de dagvorst zwicht?

Ja! Pallas offervuur ontstoken
Brandt op haar altaar weér.
De zon des regts is doorgebroken,
En schiet haar' stralen neér.

Reeds schijnt zij over Utrechts wallen,
En kweekt geleerdheid aan;
Maar doet de drieste domheid vallen,
En, wat haar tergt, vergaan.

Zoo moet verlichting zegepralen,
En heerschen in het rond,
De vloek op 't schandhoofd nederdalen,
Dat haren glans weêrftond.

'k Herzie nog ééns uw' droeve dagen,
Mijn dierbaar Vaderland!
'k Voel, bij 't herdenken van uw' plagen,
De striem nog van mijn' band.

'k Zie nog uw' grootheid diep gezonken,
Uw' roem ter neêr geveld,
Uw' lend'nen in de boei geklonken,
Uw' vuisten vastgekneeld.

't Geweld deed regt en deugd verstommen,
En stichtte zijn gebied;
Maar, wat den hals voor 't juk mogt krommen,
Verlichting knielde niet.

Genoeg, tot terging van tirannen!
De dwing'land sprak: „ Ik zweer,
„ Verlichting zij van de aard' verbannen,
„ En zinke in 't niet ter neêr!”

Maar de Almagt hoort dit roek'loos zweeren ;
De Vader van het licht
Besleit de duisternis te keeren ,
En 't eerloos monfter zwicht.

Vorst WILLEM bragt , in onze landen ,
Verlichting weêr ten troon ,
Deed kunst- en letter - min ombranden :
Minerva nam de kroon.

Reeds sijgt zij op haar' ouden zetel ,
In Utrechts grijzen wal :
Belacht de snooden , die vermetel
Zich vleiden met zijn' val.

Zijn val ? Ja ! Utrecht lag ter neder ,
't Was als een niet geacht ;
Maar 't ziet zijne oude glorie weder ,
Door Nassau aangebragt.

Zijn ouden roem ? Neen ! nieuwen luister
Spreidt Utrechts school ten toon ;
Zij zonk een oogenblik in 't duister ;
Maar praat nu ééns zoo schoon.

Ja! 'k zie haar aanzien hooger klimmen,
Dan 't immer fleeg voorheen,
Een schooner zon rijst aan de kimmen,
Dan ooit te voren scheen.

Die zon, nu luist'rijk doorgebroken,
Neigt nimmermeer tot rust:
Dat vuur van kunstmin, nu ontfloken,
Wordt nimmer uitgebluscht.

Reeds ziet men een verschiet van dagen,
Dat schooner toekomst spelt,
Dan vroegere eeuw ooit kon gewagen,
Of 's lands geschiedboek meldt.

Komt dan een' feestzang aangeheven!
Het ló klinke in 't rond!
Komt dan een' blijden toon gegeven
Aan dezen blijden stond!

Die stond doe onze borst ontbranden,
En vuur' den ijver aan,
Om nu, ontdaan van vreemde banden,
Meer moedig voort te gaan!

Dat zoo de school van Utrecht bloeije,
In deugd en wetenschap!
Dat zoo de roem van Neerland groeije,
En stijg' ten hoogsten trap!

Zoo mag het nakroost nog gewagen,
Van dezen blijden tijd!
Zoo blijv' men, tot het eind' der dagen,
Verlichting toegewijd!

J. F. VAN OORDT, J. W. z.

